

EKONOMSKI razvoj dalmatinskih sredovječnih općina uvjetovan prekomorskom i kopnenom trgovinom stvorio je u njima preduvjete potrebne za sređeni život i uspon umjetničkog zanata, osobito od 13. do 16. stoljeća. Rezultat te umjetničke djelatnosti su brojni umjetnički spomenici romaničkog, gotičkog i renesansnog stila. Ti spomenici nisu još dovoljno proučeni, doba njihova postanka nije uvijek tačno utvrđeno, a imena autora tek djelomično otkrivena.

U razvoju umjetnosti, osobito graditeljstva na primorju, vrlo često se ističe rad stranih, ponajviše talijanskih umjetnika, dok se ustrajni, zamašni posao domaćih radiona nije dovoljno istraživao, pa je stoga ostao većim dijelom nepoznat. Međutim nas arhivsko istraživanje historijskih podataka o tim spomenicima sve više uvjerava, da su naši majstori odigrali na prvi čas neprimjetnu, ali u biti važnu ulogu u širenju umjetnosti na Jadranu. Oni su imali ovdje stalne radionice, gdje su odgajali učenike i redovito primali narudžbe za izradu umjetničkih spomenika i umjetničko-obrtnih predmeta, putovali su po Dalmaciji i zalazili na Balkan šireći tu umjetnost, te boravili u Italiji sudjelujući u tamošnjem umjetničkom razvoju ili izvozili ponekad tamo svoje umjetnine. Stoga je veliki dio primorskih spomenika, zgrada, kipova, slika i predmeta umjetničkog obrta, rad ovih do jučer nepoznatih i još uvijek neuvaženih majstora. Oni nisu prednjačili u razvoju povijesti umjetnosti niti bili začetnici novih stilova, već su se povodili za već utvrđenim pravilima i rješenjima, koja su ponajviše iz Italije gotove primali. Italija je u prošlosti bila jedno od žarišta umjetnosti, koja se odatle širila po svoj Evropi, pa nije čudno da su se ti uplivi odrazili i u Dalmaciji, osobito nakon mletačke okupacije u 15. stoljeću. Ali uprkos stranih upliva naši majstori su izrađivali djela, u kojima su uspjeli da se umjetnički izraze i da stvore mnogo radova, koji imaju trajnu umjetničku vrijednost.

Istraživajući nedavno u dubrovačkom Državnom arhivu podatke o dubrovačkim spomenicima, sakupio sam građu o djelatnosti dubrovačkih kamenara 15. i 16. stoljeća i odatle trgam samo nekoliko dokumenata o dosada nepoznatim majstorima, da

se vidi kako su oni sudjelovali u izgradnji istaknutih gradskih spomenika, dok ću cjelokupni njihov rad tih stoljeća doskora opširnije dokumentirati.

Dubrovačka republika bila je u 15. stoljeću u najvišem usponu svoje moći; zaokružila je svoj posjed, prestala da ratuje i uspjela da se očuva od turske okupacije, pojačala je svoju trgovačku mornaricu i primivši kasnije tursku vrhovnu vlast obnovila kopnenu trgovinu na Balkanu. To su bili uvjeti jačeg procvata dubrovačke kulture i umjetnosti. Zbog izgradnje i utvrđivanja grada u Dubrovniku je bilo zaposleno mnogo domaćih i stranih kamenara, graditelja i klesara. Dubrovnik je u 15. stoljeću postao stjecište zanatlija koji tu dolaze da uče i da razviju umjetnički obrt, s primorja ili unutrašnjosti naše zemlje, osobito iz Bosne i Srbije, odakle su ih teške prilike, nastale nakon turske okupacije, gonile na seobu u tada mirniju i sređeniju trgovačku republiku na moru. Stoga je prirodno da među klesarima i graditeljima ima velika većina naših ljudi koji su zidali najznačajnije dubrovačke spomenike.

Među dubrovačkim spomenicima gotičkog stila ističe se dominikanska crkva sa zvonikom i samostan sa slikovitim klaustrom. Zvonik je u osnovi građevina romaničkog stila u koju se upleše gotički ukrasi, a na završnoj kupolici, koja je, prema pisanju kroničara Serafina Crijevića,¹⁾ nekoliko puta bila oštećena gromom, primjećuju se tragovi baroka, zastalno iz doba popravka u 17. i 18. stoljeću. Stil zvonika i neispunjeni natpis,²⁾ koji se vjerojatno imao da odnosi na gradnju, pa radi zakašnjavanja nije ni ispunjen, pokazuju da je zvonik zidan u 15. stoljeću. Jireček, nenavodeći izvora, piše da ga je 1387. godine zidao kamenar Ceccho iz Monopola³⁾. Nisam o tome našao podataka, ali mislim da su to bili neki manji radovi, jer se zna da je Ceccho izvodio klesarske radnje po tuđim nacrtima⁴⁾.

Već u ožujku 1404. g. obavezali su se dubrovački klesari Bogoje Milašević i Antun Marojević da će izdjelati kamenje za četiri luka i dva pilastra za zvonik i za taj rad su u svibnju i srpnju bili isplaćeni⁵⁾. Vjerojatno su to bila četiri luka i pilastri u prizemlju zvonika koji je obuhvaćen sakristijom. Godine 1424. gradnja se nastavila. Dubrovački kamenari Dobrašin i Nikola Radinović obavezali su se da će donijeti kamen i osam prozora, koji će biti slični onima već uzidanim u zvoniku⁶⁾. Budući da na prvom spratu nema otvora, čini se, da je već postojao i drugi sprat zvonika, te da su braća Radinovići imali da izrade prozore trećeg i četvrtog sprata. Crijević je, čini se, po ovom ugovoru smatrao da je to početak gradnje zvonika. On piše da je tada bio prior fra Stjepan⁷⁾. Gelcich je pak krivo tumačeći Crijevićeve riječi⁸⁾ pogrešno zaključio da je fra Stjepan graditelj zvonika, dok Crijević piše da

je taj prior samo nastojao oko izgradnje. Rad Radinovićevih, čini se, da se otegnuo, jer tek u listopadu 1429. godine obavezala su se oba brata skupa s Ivom Bogančićem, Andruškom Brajkovićem i Radom Tvrdeićem, da će izdjelati toliko kamenja koliko bude dostajalo da se zvonik podigne do svog vijenca i da mu se uzidaju prozori⁹). Gradnja još ni 1440. godine nije bila dovršena, što uostalom potvrđuje i De Diversis; stoga se u veljači 1443. godine Pripko Radončić obavezao da će dovršiti zvonik, a za to su se, kako se iz Pripkova ugovora vidi, bili obavezali i Živko Utišenović i Radonja Grubačević¹⁰).

Veći dio dominikanskog samostana zidali su također domaći majstori. Prostranu gotičku dvoranu kapitula, koji se nalazi u istočnom krilu, sagradio je 1424. godine zidar Božitko Bogdanović¹¹). Ta dvorana je zatim u 16. stoljeću pregrađena u dvije prostorije, ali se po svodu vidi da je ranije to bila jedna prostorija, kojoj se mjere i broj grobnica u pločniku slažu s ugovorom majstora Bogdanovića.

Nekoliko klesara se je izmijenilo u izgradnji klaustara. To slikovito dvorište okruženo je arkadama ispunjenim kvadriforama, ukrašenim kasnogotički, ali kroz širinu zamisli već provejava renesansa, u čemu se ispoljava druga polovina 15. stoljeća. Vasić je klaustar prema Posinkovićevim podacima pogrešno datirao¹²) od 1479. do 1482. godine, što je prihvatio i Karaman¹³), dok je Dudan u svojoj šupljij, propagandističkoj knjizi smatrao da je ovo djelo 14. stoljeća¹⁴). Vasić je kao i Silani pretpostavljao da ga je zidao Paskoje Miličević, a Karaman ga je pripisivao školi Jurja Dalmatinca, čije skulpture nisu uočljive u Dubrovniku¹⁵).

Prema novim arhivskim dokumentima može se sada skoro u cjelini objasniti postanak ovog dvorišta.

U siječnju 1456. godine obavezali su se dubrovački klesari **Duko** Utišenović, Radonja Grubačević, Radosav i Jakov Radmanović da će izvesti prvo krilo klaustara koje će se podignuti uz crkvu¹⁶). Nacrt za to napravio je neki firentinski majstor Maso, vjerojatno Maso di Bartolomeo, koji je tih godina kao lijevač bio u službi Dubrovačke republike¹⁷), ali naši klesari nisu trebali da se pridržavaju posve toga nacrta. Oni su pače morali da ga izmijene, da poljepšaju okrugla kružišta i da odrede novu visinu i debljinu zidova, što znači da je Firentinčev nacrt dosta izmijenjen. To uostalom nije čudno jer Maso nije bio poznat kao graditelj. Prema tome sklad klaustara i ljepota arhitektonskih ukrasa može se pripisati skupini naših klesara sa Utišenovićem na čelu. U prosincu 1457. godine pridružili su se spomenutoj skupini klesara Tomkuša Vlatković i Radivoj Bogosalić, a kad je **Duko** Utišenović umro, njegov dio preuzeo je u siječnju 1459. godine Ra-

donja Grubačević. U kolovozu 1460. godine poduzeli su Radosav i Jakov Radmanović, Vlač Bogojević i Simko Radosalić izvedbu drugog krila arkada uz jednaku svotu od 600 perpera, koja im je u travnju 1462. godine bila isplaćena¹⁸). Zapadnu stranu klaustera izveo je Tomkuša Vlatković. On se je, naime, 29. siječnja 1464. godine obavezao prioru i prokuratorima samostana da će u svojoj radionici, koja se je poput ostalih klesarskih radionica 15.—16. stoljeća nalazila pred dominikanskim samostanom a pod crkvom sv. Sebastijana, izraditi sve dijelove zapadnog dijela klaustera, koji će biti nalik na već sazidanu južnu stranu. Za rok izgradnje ugovorio je vrijeme od pet godina¹⁹). Dvije godine zatim, u veljači 1466. godine, naručio je od korčulanskih kamenara Lukše Živkovića i Bartula Markovića rečenog Karlića sve dijelove toga krila, koje je on imao da usavrši²⁰), a pri tome ga je pomagao Đurađ Vukojević koji je s njim obračunavao za taj rad u klausturu u siječnju 1468. godine²¹). Ali, čini se, da Tomko nije dospio da to dovrši zbog starosti i smrti, stoga je u svojoj oporuci rujna 1469. godine povjerio završetak svoga rada u dominikanskom samostanu svom drugu Đurđu Vukojeviću, založivši svoju kuću i ostavivši mu nešto novaca da to dovrši²²).

Prostrani renesansni trijem nad južnim arkadama klaustera, koji ima sedam lukova, sazidali su krajem 1520. godine uz cijenu od 70 dukata klesari Radosav Lučić i njegov imenjak Ratković²³). Taj u svojoj jednostavnosti lijepi trijem, koji pojačava slikovitost klaustera, zazidan je nažalost za vrijeme francuske okupacije u Dubrovniku, a zatim pretvoren u prostorije za knjižnicu, koja se danas tu nalazi.

Domaći majstori zidali su i u unutrašnjosti dominikanske crkve. Kapelu u obliku niše, iskićenu ukrasom cvjetne gotike, koja je između sakristije i glavnog oltara i ima vrh luka Gundulićev grb, zidao je dubrovački klesar Luka Paskojev. To potvrđuje njegov ugovor sa Vlahom I. F. Gundulićem u svibnju 1536. godine²⁴). Luka se je obavezao da će kapela, očito zbog simetrije, biti slična onoj obitelji Lukarevića, koja je s južne strane glavnog oltara i zbog toga ju je i u trećem desetljeću 16. stoljeća, kada se u Dubrovniku zidalo renesansnim stilom, ukrasio gotički, poput one Lukarevićeve. On je, dakle, bio sputan u zamisli jednako kao i Juraj Dalmatinac, kad je morao da se u splitskoj katedrali povede za slabijim Boninom iz Milana i da svoju Staševu kapelu sazida poput Boninove. Samo što je Juraj nadvisio vrsnoćom Bonina, dok je Luka Paskojev zaostao za dosada nepoznatim majstorom Lukarevićeve kapele.

Najljepše djelo cvjetne gotike u Dubrovniku, portal južnog zida franjevačke crkve sazidali su također naši majstori; dubro-

vački klesari braća Leonard i Petar Petrović. Oni su se zato obavezali prokuratorima franjevačkog samostana u travnju 1498. godine, a da su svoju obavezu izvršili potvrđuju i isplate ugovorene svote koju su sve do svibnja 1499. u različitim obrocima primali²⁵).

Portal otkriva sve vrijednosti i nedostatke ne samo braće Petrovića već uopće domaćih klesara; pokazuje lijepo uravnoteženu i otvorenu kompoziciju, vješto izvedene ukrase i nespretno izrađene, ukočene likove. Iz ovog primjera može jasno da se vidi kako naši kipari, osim Jurja Dalmatinca, Nikole Lazanića i još nekolicine, nisu uspjeli da prikažu volumen i živost ljudskog lika i prirodni pad draperija, dok su vješto znali da rasporede i izvedu arhitektonske ukrase.

Čvrst i jednostavni gradski zvonik sa satom također je rad domaćih majstora. Izbor njegova položaja pokazuje kako su ukus za urbanističke učinke i praktičnost namjene bili u 15. stoljeću povezani. Kroničar Lukarević je nabacio mišljenje da je zvonik sazidan 1480-tih godina²⁶), pa su pisci i povjesničari umjetnosti to bez ustručavanja prihvatili²⁷). Neki su pak prema tome datirali i model grada u ruci pozlaćenog kipa sv. Vlaha, jer je tu zvonik tačno označen. Novi dokumenti ispravljaju datiranje zvonika, a tim ujedno i reljefni model grada na svečevu kipu u crkvi sv. Vlaha, koji je važan jer je prvi tačan prikaz starog Dubrovnika²⁸).

Godine 1440. zvonik vjerojatno još nije bio započet, jer ga De Diversis koji je tada opisao sve značajnije dubrovačke zgrade ne spominje²⁹), ali četiri godine zatim, u srpnju, Vijeće umoljenih je ovlastilo nadstojnike izgradnje gradskog zvonika da mogu potrošiti trista perpera za izradbu sata na zvoniku³⁰) i u kolovozu 1444. godine oni su sklopili ugovor sa majstorom Lukom, sinom dubrovačkog admirala Miha Zurgovića³¹) da napravi ploču sa brojevima satova i kazaljku mjesečevih mijena te dva polihromna drvena lika, koji će tući satove o zvono³²). Iste godine u studenome ugovorili su sa Radonjom Grubačevićem i Đukom Utišeno-
vićem da izrade pojas kamenja i arhitektonske ukrase: vijence, stupiće i četverolisne prozorčice završnog dijela zvonika³³). Dijelovi toga ukrasa, stupići, vijenac i prozorčić osmerostranog tam-
bura, jednako kao i vijenac uz rub zvonika nalaze se i danas na svom mjestu i slažu se s opisom u narudžbi. Doduše, ti komadi nisu izvorni već kopije, jer je gornji dio zvonika kao što je poznato 1906. godine bio porušen, budući da je prijetio padom, i zatim 1929. godine u cjelini obnovljen, pa su tada ti ukrasi kopirani prema izvornim komadima koji se nalaze u gradskom lapidariju. Travnja 1445. godine, vjerojatno kada su Radonja i Đuko

dovršili arhitektonske ukrase, sklopili su nadstojnici gradnje ugovor sa zidarom Pripkom Radončićem kojim se on obavezao da će dovršiti zvonik i postaviti zastavicu na vrh³⁴). U travnju 1449. godine sklopili su nastojnici izgradnje zvonika ugovor sa poznatim dubrovačkim slikarom Matkom Juncićem, da za trideset perpera naslika plavom i ostalim bojama ploču od čvrstog papira sa brojevima za sat, koja će se zalijepiti i trajati najmanje šest godina³⁵).

Prema svemu tome se vidi da gradski zvonik treba datirati u prvu polovinu, a ne krajem 15. stoljeća.

Značajno je da je ovaj tip osmerostranog tambura, okružena stupićima postao zatim omiljeli motiv dubrovačkog renesansnog graditeljstva; opetuje se na kapeli Gundulić—Kesterčanekova ljetnikovca u Gružu i na kapeli Bunić—Kabužićeva ljetnikovca na Batahovini u Dubrovačkoj Rijeci, koju je godine 1538. zidao graditelj Petar Andrijić. Motiv likova uz zvono na dubrovačkom zvoniku nije preuzet izravno sa mletačkog gradskog tornja kao što se to obično drži. Likovi tih Lukinih »mjerača vremena« (Vojnović) stariji su od mletačkih »mora«, koje je Paolo Savin salio tek 1496. godine³⁶), dakle, pola vijeka poslije nego što je dubrovački majstor izdjelao svoje. Zamisao majstora Luke ipak nije izvorna; potekla je vjerojatno iz Mletaka, gdje su se početkom 15. stoljeća na crkvi S. Giovanni di Rialto nalazila uz zvono dva drvena giganta³⁷). Ni Ivan Rabljanin, koji je sa dubrovačkog zvonika u 16. stoljeću skinuo Lukine drvene kipove i zamjenio ih brončanim »zelencima«, nije se poveo za Savinovim »morima«, kojima je donji dio tijela gol, što bi konzervativnoj dubrovačkoj sredini smetalo, već vjerojatno za likovima majstora Luke.

Crkva sv. Spasa, jedan od najljepših spomenika renesansnog stila u Dubrovniku, također je djelo našeg graditelja. Povjesničari umjetnosti nemajući tačnih podataka o graditelju ove zgrade, prihvatili su Gelcichevu pretpostavku³⁸) da ju je sazidao Talijanac Bartolomeo Del Mestre. Gelcich je tu pretpostavku postavio na temelju sličnosti pročelja Spasa i šibenske katedrale, na kojoj je zidao Del Mestre, koji je baš u doba izgradnje Spasa boravio u Dubrovniku. I tako je jedva poznati graditelj bio proglašen, osobito od talijanskih pisaca³⁹), autorom ove lijepe renesansne zgrade, kojoj je i Folnesics morao, uza sve pogreške, da prizna umjetničku vrijednost⁴⁰). Međutim, novim arhivskim dokumentima može se utvrditi da je njen graditelj Korčulanin Petar Andrijić, čije ime nije bilo dosada poznato u povijesti dalmatinske umjetnosti. On pripada istaknutoj klesarskoj obitelji i sin je graditelja i kipara Marka Andrijića. Zidao je i klesao u renesansnom stilu i vrsnoćom svoga rada pokazuje uspon naših klesarskih ra-

diona, u kojima je umjetnički obrt prelazio od oca na sina i usavršavao se od pokoljenja do pokoljenja, dok nije uslijed opadanja ekonomskog blagostanja i loših političko-socijalnih prilika u Dalmaciji, pritisnutoj od Turaka i iskorišćavanoj od Mletaka, opao konačno u 17. stoljeću. Petrov djed Andrija Marković bio je klesar i dobavljač kamena, a njegov sin Marko razvijao se u doba Jurja Dalmatinca, Nikole Firentinca i Andrije Alesija, istaknutih širitelja cvjetne gotike i renesanse u Dalmaciji. Dobavljajući za njih kamen, u radioni svoga oca on se toliko uvježbao u svom zanatu da je smatran vrsnim graditeljem prelaznog gotičko-renešansnog stila. Sazidao je zvonik i ciborij katedrale, te zidao utvrde u Korčuli, gradio je zvonik franjevačke crkve u Hvaru, izveo nekoliko radova u Kneževu dvoru, vrata gradske luke⁴¹⁾ i nekoliko palača u Dubrovniku. Svojim radom obuhvatio je svu našu obalu od Dubrovnika do Zadra, a radio je i za Mletke izvedeći dijelove palače Vettorja Salvadego⁴²⁾ i boravio u Mantovi gdje je zidao palaču Valenta Valentis⁴³⁾. U svojoj radioni odgojio je tri sina: Petra, Josipa i Andriju. Sva trojica su skupa sa svojim rođacima zidali i u ostalim mjestima Dalmacije. Josip je u Dubrovniku bio zaposlen pored ostaloga neko vrijeme na Kneževu dvoru i na Divoni, a 1518. godine bio je pozvan da se sasma useli u grad i da tu otvori klesarsku radionu u kojoj je trebao da prima učenike i time obnovi klesarski zanat, koji je početkom 16. stoljeća počeo da opada⁴⁴⁾.

Petar je od 1502. godine, kada ga je otac proglasio samostalnim⁴⁵⁾, sam poduzimao različite radove. Spomenut ću samo da je 1520-tih godina izrađivao stupove i kapitule Kneževa dvora⁴⁶⁾, 1528. godine radio je na stonskim solanama⁴⁷⁾, a 1534. godine obavezao se da će izvesti klesarske ukrase gotičko-renešansne crkve Blagovjesti u Vratima Ploča⁴⁸⁾, koja podsjeća na njegov rad u Spasu. Svoju sposobnost je ispoljio osobito na gradnji crkve sv. Spasa.

Ta crkva je sazidana kao zavjet zbog zemljotresa, koji je bio u Dubrovniku 17. svibnja 1520. godine. Kroničar Razzi je zabilježio praznovjerje koje se širilo pri tome⁴⁹⁾, pa nije čudo da je Vijeće umoljenih odlučilo četiri dana nakon zemljotresa da se sazida ova crkva⁵⁰⁾. Već 1. i 12. lipnja sklopili su nadstojnici izgradnje ugovor sa korčulanskim kamenarima za dobavu kamenja⁵¹⁾. 16. lipnja obavezao se je Petar Andrijić nadstojnicima gradnje da će izvesti čitavo pročelje, široko šesnaest lakata sa svim ukrasnim dijelovima⁵²⁾. Pored Petra za isti rad obavezala su se i njegova braća Josip i Andrija. Iz toga ugovora jednako kao i iz isplata koje zatim slijede, jasno se zaključuje da je Petar izvodio obavezu. U kolovozu već su se zidali pobočni zidovi, za koje je korčulanski klesar Silvije Vitičević izradio pobočne prozo-

re⁵³), a u rujnu se Petar obavezao da će dovršiti i presvoditi zgradu prema već napravljenom nacrtu i modelu, na kojemu je bilo označeno i kube⁵⁴). Iako je Vijeće umoljenih 19. listopada 1521. godine prihvatilo gradnju kubeta⁵⁵) ipak ono nije izvedeno. Tokom te godine Petar je nekoliko puta priznao da je isplaćen za rad sve do svibnja 1522. godine⁵⁶). Slijedećih godina, čini se, da je rad na Spasu bio zapeo, a izbile su i neke smetnje što je prozročilo i nered u računima, pa je Malo vijeće 1526. godine izabralo komisiju da provjeri obračune i rad Petra Andrijića na Spasu, Kneževu dvoru i Divoni. Iz izvještaja komisije⁵⁷) vidi se da je Petar bio nekoliko puta isplaćivan i da je na gradnji Spasa izveo radove koji nisu bili obuhvaćeni ugovorom; pobočna vrata, apsidu sa vijencem i triumfalnim lukom, četiri pilastra u unutrašnjosti, menzu oltara sa stupićima i dva kapitela, te još neke radove. Procjenivši taj rad jednako kao i onaj koji je izvršio na Kneževu dvoru, komisija je zaključila da Petar duguje vladi i zbog toga je utamničen. U ožujku 1528. godine Vijeće umoljenih je zaključilo da ga se oslobodi iz zatvora uz uvjet da se njegov dug nadoknadi prodajom njegove kuće i da netom bude oslobođen nastavi i dovrši crkvu sv. Spasa⁵⁸).

Dok nam nekoliko dokumenata potvrđuje da je Andrijić graditelj Spasa, nijedan ne otkriva da je i Bartolomeo Del Mestre sudjelovao u izgradnji ovog renesansnog spomenika, iako je on tada boravio u Dubrovniku. Vijeće umoljenih je, naime, 5. lipnja 1520. godine zaključilo da se u Dubrovnik pozove nekog graditelja⁵⁹), ne označujući potanje zašto, a četiri dana zatim jasnije je odredilo svoj zaključak ovlastivši kneza i Malo vijeće da dovedu graditelja Padovanca za kojega su čuli da boravi u Šibeniku⁶⁰). To se odnosilo zastalno na Bartolomea koji je stigao u Dubrovnik tek 19. rujna, dakle, tri mjeseca kasnije nego što se Petar Andrijić bio obavezao da će izraditi čitavo pročelje Spasa. Stigavši u Dubrovnik Del Mestre je 12. rujna sklopio ugovor sa nadstojnicima katedrale da će neko vrijeme raditi po njihovom nalogu uz mjesečnu plaću skupa sa svojim učenicom šibenskim klesarom Franom Dismanićem i svojim slugom, koji će prihvaćati i ostale poslove u gradu⁶¹). 18. prosinca taj ugovor je poništen i ne znamo što je Del Mestre izveo u Dubrovniku odakle se vratio u Šibenik, gdje ga u siječnju 1523. godine nalazimo zaposlena na katedrali⁶²).

Jednako kao i na Spasu članovi obitelji Andrijića pokazuju osjećaj za sklad omjera i minucioznu obradu ukrasa, koju su naslijedili od Marka Andrijića, na palači Divone u Dubrovniku. Ta praktična i lijepa zgrada podignuta je prema modelu istaknutog dubrovačkog graditelja Paskoja Miličevića⁶³). Premda se je ovaj majstor potpisao u domjenikanskoj sakristiji PASQVALIS MICHA-

ELIS RAGVSINVS, ipak ga je Gelcich, sklon da potalijančuje, smatrao — Toskancem⁶⁴)! Lukša Beritić je međutim pod tim zvučnim humanističkim imenom otkrio u arhivskim dokumentima na nekoliko mjesta njegovo hrvatsko ime, Paskoje Miličević⁶⁵). Taj hrvatski oblik njegova imena već su poznavali Rešetar⁶⁶) i Kuljević⁶⁷), kojega je Dudan, naravno, zbog te istine — izrugivao⁶⁸)!

Paskoje je bio praktični graditelj i izveo je raspored Divone, dok su arhitektonski ukrasi zgrade bili povjereni radioni Andrijićevih. Od nekoliko arhivskih zapisa koje sam našao o gradnji iznosim samo onaj koji svjedoči da su u prosincu 1518. godine Nikola Blažev Andrijić i njegov rođak Josip Markov Andrijić ugovorili sa nadstojnicima gradnje da će za Divonu izraditi luk sa pilastrima, prozore i vrata, a zatim trijem od pet stupova pred pročeljem⁶⁹). Uporede li se mjere luka spomenutog u ugovoru sa mjerama jednog od osam pobočnih lukova u prizemlju dvorišta i mjere u ugovoru spomenutih vratiju sa vratima prizemnih spremišta, vidjet ćemo da su Andrijići imali uporedo da izvedu jedan od tih prizemnih lukova dvorišta i nekoliko vrata spremišta u isto vrijeme kada i renesansni trijem pred pročeljem Divone. Svi se ti dijelovi međusobno doista stilski ne razlikuju; lukovi prizemnih dvorišnih arkada imaju renesansnu oblinu, na vratima spremišta uklesani su natpisi klasične kapitale i postavljene menzolice koje su česte u dalmatinskom graditeljstvu 15. i 16. stoljeća. Svi ti dijelovi jednako kao i ovdje objelodanjen dokumenat uvjeravaju nas da je pogrešno dosadašnje pisanje historičara umjetnosti koji su smatrali Divonu kao zgradu različitih razdoblja. Ta zgrada je podignuta prema Miličevićevu modelu i može se smatrati jedinim djelom. Pročelje i trijem pred njim nastali su također u isto vrijeme kad je zidano dvorište i tu nema tragova i ostataka neke starije zgrade. Jednostavnije i čvršće izvedeno dvorište nije tako kičeno kao pročelje, jer je ono imalo praktičnu namjenu za mirenje i prenos trgovačke robe, dok je pročelje, koje gleda na središnji trg, trebalo da ima reprezentativni značaj. Tim što se dokazuje da je Divona zidina odjednom pokazuje nam se jasnija i cjelovitija zamisao Paskoja Miličevića i njegovih pomagača Andrijića, od kojih se Petar i Josip spominju sve do 1521. godine pri izradbi različitih dvorišnih dijelova i završnih dvorišnih prozora ove zgrade⁷⁰).

Slikoviti kameni most koji se diže nad jarkom pred gradskim vratima Ploča također je rad domaćih majstora. Izveli su ga i iskitili kasnogotičkim ukrasima Đuko Utišenović, Radonja Grubačević, Radosav Radovanović i Vlač Bogojević, kako se to vidi iz ugovora koji su sklopili u kolovozu 1449. godine sa nadstojnicima izgradnje⁷¹). Ažurirane i lisnatim vijencem iskićene ograde

mosta klesari su trebali da naprave prema ogradama mosta pred Vratima Pila. Uporedivši ugovor sa mostom doista vidimo da je on izveden, a k tome prema ovom ugovoru doznajemo da je već prije 1449. postojao slični most na Pilama koji je imao ograde prošupljene četverolistima, koje je austrijska vlast u 19. stoljeću zamijenila banalnim željeznim rešetkama⁷²).

Ovdje objelodanjeni dokumenti o radu naših graditelja i kipara nebi nikako trebalo da se shvate kao jedina svjedočanstva o njihovom zamašnom radu, već kao maleni dio velike arhivske građe, koja je još neproučena.

Mnogo ugovora i ostalih podataka u Dubrovačkom arhivu, koji još na žalost nisu objelodanjeni, potvrđuju jaku djelatnost naših majstora tokom 14., 15. i 16. stoljeća. Odakle se vidi da su oni ne samo sudjelovali u izgradnji istaknutih spomenika kao što je Knežev dvor, crkva sv. Vlaha i ostali, već da su zidali i ukrašivali arhitektonskim ukrasom mnogo privatnih palača i državnih zgrada. Od Mihoča iz Bara, graditelja franjevačkog klaustara u 13. stoljeću, do Marina Držića, graditelja tvrđava u 17. stoljeću, postoji mnogo graditelja i klesara čistog slavenskog imena, koji su sudjelovali u izgradnji Dubrovnika, i listajući te arhivske dokumente, možemo utvrditi da je taj lijepi i jedinstveni grad većim dijelom sazidan od naših ljudi, koji su kao i dubrovački slikari i zlatari, te ostali primorski majstori svojim radom doprinijeli znatan udio u povijesti naše starije umjetnosti, čije istraživanje žele da potaknu i ovi redci.

B I L J E Š K E

1) Monumenta Congregationis Sancti Dominici de Ragusio Ordinis Fratrum Praedicatorum, edita a Fratре Seraphino Maria Cerva... II. Ragusij 1733. Rukopis u domenikanskoj knjižnici, Dubrovnik.

2) Gelcich J., Dello sviluppo civile de Ragusa, pag. 24. Dubrovnik 1884. Treba napomenuti da natpis nije brisan, kako piše Gelcich, već nije uopće popunjen.

3) Jireček K. — Radonić I., Istorija Srba III, str. 264.

4) Jeremić R. — Tadić J., Prilozi za istoriju zdravstvene kulture starog Dubrovnika I, 16., Beograd 1938.

5) Die quinto mensis marcii 1404.

Bogoye Millassevich et Anthonius Maroyevich lapicide... se obligant... ser Blasio de Sorgo laborare et facere tot lapides spuntatos de insula Curzole, quot sint ad sufficientiam quatuor archorum et pro duobus pillastris fiendis in campanile ecclesie fratrum predicatorum de ragusio ad illam mensuram altitudinis et amplitudinis prout placuerit eidem ser Blasio... per yperperos centum.

Div. canc. 35 (1403—1405) 53.

6) (Die XIII. marcii 1424).

Dobrasinus et Nicola Radinovichi fratres petrarii... promisserunt... facere, fabricare et laboratos dare fratri Andree priori ordinis predicatorum de Ragusio et ser Johanni Mar. de Crieva procuratori ipsius ordinis et conventus, presentibus et stipulantibus, tot lapides, de lapide curso, laboratas ad scarpellum de Corzula de insula de Camegnaco bene laboratos et de bono lapide et opera, quod sufficientiam ad levandum campanile ipsius monasterii, passis tribus, in quo laborerio lapidum ut supra fabricandum laborandorum sunt et esse et dare debeant fenestras octo, cadutes in ipso laborerio campanilis predicti, laboratas illo modo et illius qualitate et forme, quo et cuius sunt fenestre inciate et incipiate in ipso campanili. Que omnia laboreria predicta dare promisserunt et promittunt dicti petrarii perfecta, completa et de bono lapide et laborerio, conducta omnibus eorum expensis et sumptibus in cimiterio ipsius monasteri, extra ecclesiam per totum mensem decembrem proxime futurum...

Div. canc. 42 (1422—1424) 251—251'.

7) Cerva, o. c. pag. 145—146: Arx ad aeris campani usum in Ragusino coenobio... anno MCCCCXXIV di Martij XIII erigi cepta est opere ac industria Fratris Stephani Ragusini coenobiarchae...

8) O. c. 24.

9) 1429, die XXVIII octobris. Juan Bogancich, Andruscus Braicovich et Rade Tuerdegievich omnes petrarii obligantes se et eorum bona ad melius tenentes una cum predictis contrascriptis Dobrasino et Nicola

petrariis, promiserunt ser Luce de Bona et ser Junio de Gradi procuratoribus conventus et ecclesie sancti Dominici de Ragusium stipulanti nomine dicti conventioni dare tot lapides laboratos ut continet in contra scripto pacto quanto sufficiunt ad levandum campanile dicti monasterii usque ad listam ipsius campanili et quot possint poni intus secunde fenestre usque carnis privium proxime venturum...

Div. canc. 42 (1422—1424), 251.

¹⁰⁾ Die XXVI februarij 1443.

Magistro Biaxio prior del convento, et ser Triphon de Bonda et compagni procuratori de San Domenego ano acordato magistro Pripcho Radoncich petraro de fabricar, et far fabricar lo resto de lo campanile de San Domenego a tute soe spexe dei maistri et de manipuli et etiam de bisognando marangoni tuto quanto quelle pietre lavorade che a tegnudo far Radogna et Giucho secondo la forma de lo pato lor, et debia sperangar e inperonar et impiombar secondo li deti procutori li ordenerano, et tanto piu die far de lo pato de Radogna et Giucho tanto debie far de piu una man de corso so questo lavorier et piu dala banda dentro debia meter 4 repxe, e come adeso a 4 cantoni sia fato a dito, et che sian ben lavorato, et ordenato a laude de maistro, et lo dito lavorier se debia furnir fina mesi 3. Item li deti procuratori per soa merzede et soa fadiga a lo dicto maistro Pripcho Radovcich e debiano dar yperperi 140, et che li debiano meter tute le pietre de scarpello soto la tagla, ed etiam die bisognando savorna, matone, piere, spontade o smarate o chantonni et avendo qualche manchamento de le pietre de scarpello et darli calcina et sabion, et legni, et tavole per argata, e fero et piombo, et carbon et ogni altra cossa che bisognasse per dicto lavoriero et lo pagamento se intenda posta la prima lista yperperi 50 et lo segundo pagamento posti li 8 archeti soto lo capitolo yperperi 50 et fornito tuto lo deto fina la volta yperperi 25, et posti li apogi yperperi 15 suieramente se lo tardasse a meter li apogi, et le argate se quastisino che se debiano refar a lor spexe.

Die VIII. septembris 1443. Pripcus suprascriptus confessus habuisse et recepisse.... yperperos quinquaginta.

Die XXIII. augusti 1444. Pripchus suprascriptus venit et dixit et quod est integre solutus de predictis.

Div. canc. 57 (1442—1443), 141.

¹¹⁾ Die XXVIII. januarii MCCCCXXIV.

Bosicchus Bogdanovich petrarius se convenit prout infra et promisit... fratri Andree prioris ordinis et conventus Sancti Dominici de Ragusio ac ser Benedicto Pe. de Gondola et ser Johani Mar. de Crieva, procuratoribus ipsius ordinis et conventus, presentibus, stipulantibus et recipientibus facere et construere in domibus dormictori ipsius ordinis ibi ubi facere volunt unam capellam, voltam unam longitudinis brachiorum XXVI et latitudinis brachiorum XVI levando voltam tantum quantum est volta capele ibi contique, bonis et predoneis lapidibus et calzina et omnibus allis necessariis et opportunis, suis sumptibus et expensis. Quam voltam bene et bono laborerio muratam et ordinatam promisit dare perfecta et completa usque ad festum Sancti Michaelis protime futuri... Ipse dominus prior et procuratores dare ei... promiserunt yperperos ducentos quadraginta, et in eodem loco ipsius volte et capele construende ut supra promisit idem Bosicchus fare et construere... duas fenestras tales quales sunt fenestre sacrastie magne pro quibus dicti procuratores promisserunt sibi dare et solvere yperperos quindecim. Et... promisit... Bosicchus in loco ipsius capele et in cava sive fonea qua est sive erit sub dicta volta faciendum fare et construere omnibus suis expensis et quibuscumque necessariis et opportunis triginta sepulturas, bene muratas et ordinatas que sunt et esse debeant dicti ordinis et conventus... usque ad duos annos proxime futuros excepto quod dare et fare non teneatur pianchas ipsarum

sepulturarum et hoc sine solutione aliqua sibi faciende pro dictis sepul-
turis salvo quod si plures sepulture dictis XXX caderent in dicto loco et
cava sive fonea quod ille que de pluri caderent sunt et esse debeant dicti
Bosicchi et quod illas ad suum libitum facere, construere, vendere et alie-
nare et de ipsis disponere tamquam de re propria posit...

Slijede isplate.

Div. canc. 42, 233.

¹²⁾ Vasić M., Arhitektura i skulptura u Dalmaciji str. 239, Beo-
grad 1922.

¹³⁾ Karaman Lj., Umjetnost u Dalmaciji u XV. i XVI. vijeku, str.
63, 97. Zagreb 1933.

¹⁴⁾ Dudan A., La Dalmazia nell arte italiana, I. f. 113. Milano 1922.

¹⁵⁾ Juraj Dalmatinac zastalno je izrađivao skulpture u Dubrovniku,
ali zasada mi nije uspjelo da pronađem djela koja imaju njegov lični
izraz. Ni gotičke bifore pročelja Dvora, koje mu se pripisuju, ni kip sv.
Vlaha nad vratima gradske luke, za koji mi J. Tadić reče da ima arhivski
podatak da je njegov rad, ne bih nipošto pripisao ovom temperamentnom
i dobrom kiparu. Zna se pouzdano da je po njegovu nacrtu dovršeno lijepo
krunište Minčete i to prema zaključku Vijeća umoljenih 19. VII. 1464. go-
dine (Acta Cons. Rogatorum, 18, 76), i da je sazidana četvorna kula svete
Katarine u sjevernom sklopu gradskih zidina prema zaključku od 3. srp-
nja iste godine (Ibidem 70'), Folnesics je krivo tumačio riječ «turrin» i
smatrao da je Juraj sazidao zvonik samostana sv. Katarine, što je po-
grešno, jer se to odnosi na kulu.

Frey mu pripisuje sjedećeg sv. Vlaha u jugozapadnom dijelu zidi-
na, ali ni to nije, sudeći po stilu Jurjev rad.

Značajno je svakako da se nakon Jurjeva odlaska u Dubrovniku
smatralo da on tu svojim radom nije mnogo koristio. U svom pismu, koje
je u svibnju 1560. godine francuski kipar i graditelj Jakov uputio Dubro-
vačkom vijeću, nudeći se u službu republike, veli: «Et per mia provision,
casa et bottega a me data sequira molto maggior utile publico, et privato
di quello le sequito di Giorgio da Sebenico lapicida: il quale per molti
anni ha goduto grossa provisione da vostre Signorie piu presto con danno,
che con utile». (Acta Conc. Rog. 55, 122'—123.)

¹⁶⁾ Die XXVIII januarij 1456.

Io Maistro Biaxio et nui prochoratori de San Dominigo, ser Zugno
M. de Zrieva e ser Dumenicho N. de Poza siamo fato achordio con li
maistri zoe Giucho Utisenovich e Radogna Grubacevich e Radossav Rad-
manovich e Jacob Radmanovich obligamo li diti maestri se e li sui beni
per far una fazada de chlaustro de San Domenicho da parte della gesia
simili modo chomo apar lo desegno qual sia fato maistro Maso fiorentino
reservando le rote a far a un altro modo qual sia meglio e piu belo simili
modo chome le mostra delo ditto desegno, che se die far lo lavorier zoe
le colone qual andara in lo ditto lavorier che se die intender cholone tonde
altezza dell ditte colone e deli pilastri tanto quanto concludaremo che
sia meglio, la grosseza deli muri che siano grossi chome in claustro de
sancto Francesco, zoe la dita grosseza che se die intender zoe li pilastri
e li archi de sopra, e tuti li altri bisogni zo che sara de bisogno per la
ditta fazada, che sin tegnuti a far ala ditta faza fora lo apoxo de sopra.
E nui prochoratori per lo pagamento se obligamo alli maestri per lo ditto
lavorier de soprascritto per presio de yperperi 600, et termene de lavorar
anno uno et nui maestri se obligemo nui e li nostri beni se non attende-
semo alo ditto termene zoe li detti procuratori che siamo creduti far e
chonprar ale nostre spese per comprar lo dito lavorier, et nui procho-
ratori che siamo tenuti a dar li denarii ali detti maestri chussi chome ve-

demo che attendeno alo ditto lavorier, et che nui prochoratori siamo tegniti portar le ditte piere lavorate de lor botege in convento et che li ditti maistri sian tegnuti a star e lavorar quando nui prochoratori chomenzaremo murar la dita fazada...

Die XV. decembri 1457. Tomchus Vlatchovich, Radivoj Bogossalich lapicide se obligaverunt ad contrascriptum pactum insimul cum aliis lapicidii in contrascriptum pactum in omnibus et per omnia prout in dicto pacto continetur, et de plus dicti Tonchus et Radivoj con Giuchus, Radogna Radossalich et Jacob contrascripti confessi fuerunt habuisse... pro parte solutionis contrascriptorum laborerorum yperperi treginta...

Die VIII. januarij 1459. Radogna Grubacevich se posuit in locum Giuchi Utisenovich defuncti tam ad laboreria contrascripta quam ad denarios receptos per ipsum quondam Giuchum et hoc presentibus ser Trifono de Bonda et Marino N.e de Gondola, procuratoribus Sancti Domenici et contentantibus qui Radogna confesus fuit habuisse et recepissee a dictis procuratoribus in occasione lapidibus de Corzula de ratione conventus yperperos sexaginta duos.

Die XXVI novembris 1459. Michos Radissich et Vlatchus Doberchovich muratores se obligaverunt ser Triphoni de Bonda e ser Jacobo di Paulo procuratoribus conventus contrascripti, de ponendo in opere omnia laboreria contrascripta implumbata et ad omnes necessariis ipsis laboreriis per perperi sexaginta quinque ipsis muratoribus dandis per dictum conventum et hoc quod ipsi procuratores debent dare calcem et arenam necessariam et duo linga pro argatis et caglias cum corde...

Die XI. augusti 1460. Radossavus et Jacob Radomanovich, Tonchusa Vlatchovich et Radivoj Bogossalich confessi fuerunt de yperperi sexcentum quos dixerunt debere habere... restant habere solum modo tperperos vigintiquinque et non plus.

Div. canc. 65 (1455—56) 157.

¹⁷⁾ Gelcich J., Die Erzgiesser der Republik Ragusa. Mittheilungen der K. K. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale, Wien 1891. Separat-Abdruck, s. 11.

¹⁸⁾ Die XVIII. augusti 1460.

Radossavus et Jacob Radomanovich fratres et Vlag Bogoevich et Simchus Radosalich lapicide socii super se et omnia eorum bona ad melius tenendum se obligaverunt et promiserunt ser Trifono de Bonda et ser Jacobo de Paulo procuratoribus monasterii sancti Dominici in Ragusio omnibus expensis dictorum magistrorum lapicidarum facere et complere alteram fasadam in claustro dicti monasterii ad illud laborerium et ad illum modum in omnibus et per omnia prout est fazata dicti monasterii noviter facta et quia predicti magistri lapicide tenentur facere quatuor aut quinque arcus prout volent dicti procuratores. Quam fazatam predicti magistri lapicide teneantur facere et dare completam usque ad annum unum proxime futurum... Promittentes praedictae partes vice et nomine dicti monasterii dare et solvere dictis magistris lapicidis pro toto laborerio dicte fazate yperperos sexcentos et tantum minus quantum dicta fazata erit minor altera perata longitudinis. Quos yperperos sexcentos praedicti procuratores dare et solvere debeant dictis magistris in hoc modum, videlicet yperperos centum quinquaginta quando dicti magistri fecerint primum apozium ubi jacere debeant pilastri, et yperperos centum quando compleverint pilastros et ressiduum prout ipsi magistri laborabunt.

Die 24. aprilis 1462. Jacob, Vlagh et Simchus suprascripti confessi fuerunt habuisse et recepissee a priore et procuratoribus supracripti conventus pro parte suprascriptorum laborerorum yperperos treginta sex.

Div. Not. 43, 166'.

¹⁹⁾ Die XXVIII Januari 1464. Thomcus Vlatchovich lapicida obligando se et bona sua promisit venerabili fratri Thome priori conventus

sancti Dominici et procuratoribus eiusdem conventus videlicet ser Jacobo de Proculo ser Raphaeli Mar. de Goze et ser Michaeli Mar. de Bona, presentibus et nomine dicti conventus stipulantibus et recipientibus, de dando et consignando eidem conventui sub ecclesia ipsius conventus ad stationem dicti Tomchi omnes et singulas petras de scharpello opportunas et necessarias ad faciendum faciendam versus ponentem, voltarum claustrum dicti conventus, bonas et pulcras, ac eiusdem laborerij cuius sunt petre alterius faciate dicti claustrum iam facte versus pelagus. Quas petras ipse Tomchus promisit dare et consignare modo predicto ad tardius usque ad annos quinque proxime futuros precio et foro ipperperorum quingentos triginta...
Div. Not. 47 (1463—1464) 134'.

20) Die prima februari 1466.

Io Tomado Vlatchovich tagliapiera fazo acordio cum Luxa Guicovich petraro de Corzula et cum Bartholo Marcovich dicto Charlich, che me dagano lo lavorero che bisogna quello in la chiesa de san Domenego in claustro. In prima per quatro pilastri furniti cum mensule di sopra, et una misla sopra pilastro al canton et le colone zo che bisogna. Anchora peze nove (.9.) per colone arente li pilastri et li capiteli de sopra, anchora archi de strafori cinque al modo come e quelli li quali sono posti in lavorier, anchora archi di sopra de li strafori, anchora li archi che vano sotto la volta et la chruziera, et lo resto zo che manca in lo modo di quelli che fo posti in lavorier, et li dicti maestri zoe Luxa et Bartholo soprascritti che debiano dar lo dicto lavorer per fin a pasqua che viene, piere tagliade alla petrara et spontade. Et io Tomcho che debo dar per lo dicto lavorier ducati quatordecime. Et se non ne attendono a dar al dicto termene me debano refer ogni danno et interesse. Iudex ser Marinus And. de Volzo et Marichus Florii testis.

Et illico post predicta dicti Luxa et Bartholus confessi fuerunt habuisse et recepisse a suprascripto Tomcho per parte solutionis laboreriorum suprascriptorum ducatos auri septem.

Div. Not. 49 (1465—1467) 77.

21) Die XXV Januari 1468. Io Tomcho Vlatchovich et Gueragh Vuchoevich notificamo et manifestamo come havemo facto la raxon noy company zoe che havemo infra noy fin al presente di, et siamo dachordo una parte el latra, et adesso in Gueragh Vuchoevich obligome per compir e far et dar lavoreri di San domenego nuy dicto Tomcho Vlatchovich sequendo el pacto qual ha facto el dicto Tomcho deli quali lavoreri debiamo haver dreto anchora ipperperi 245... (Slijede obračunavanja).

Div. Not. 51 (1467—1468), 130.

22) MCCCCLXVIII Indictione II die XII septembris. Ragusii, hec est testamentum olim Tomchi Vlatchovich lapicide superioribus diebus defuncti.

Io Tomcho Vlatchovich tagliapiera... lasso quella casa la qual io ho ingaridado alli frati de Sancto Domenego che se venda e di quello zoe la mitta parte mia di casa che se debia compier quello lavor io Tomcho son tegnudo a compire.... Anchora lasso de questi denari della dicta mita de casa a Gueragh Vochoevich compagno mio de quel lavorer che li se daga perperi 26 grossi 7. Questo si li lasso azo che dicto Gueragh possa compire la mitta de quel lavorier a San Dominicho...

Testamenta Notariae 1467—1471 sv. 20, 115'.

23) Die VI. novembris 1520.

Radossav Lucich et Radossav Ratcovich camenarii sculptores de Ragusio, obligando se ipsos et bona eorum omnia, promiserunt ser Vicentio Fran. de Poza tanquam procuratori et agenti nomine et vice prioris et conventus Sancti Dominici de Ragusio facere et fabricare septem arcus cum cornicibus, piglieriis, pedatis et cursis, et aliis necessariis ad volun-

tatem dicti Domini Prioris et fratrum, de scarpello bono et bene laborato ad laudem peritorum in arte, huiusque ad menses quinque proxime futuros et hoc pretio, foro et mercato ducatis septuaginta, pro parte quorum confessi fuerunt habuisse et recepisse ducatos auri quindecim et pro resto dicti pretii quancumque solvendo voluerunt... et cum hoc quod si non dederint dictum scarpellum in dictum tempus aut non bonum ut supra voluerunt quod dicti fratres possint emere dictum scarpellum omnibus sumptibus, expensis et interesse dictorum Radossavi Lucich et Radossavi Ratovich. Declarantes quod dicti septem archi fornitis et munitis ut supra intelligantur et debeant esse loqui a campanilo dicte ecclesie usque ad librariam existentem in dicta ecclesia. Pro quibus omnibus et singulis observandis et adimplendis parte predictae insolidum et ad melius tenendum ut supra se obligaverunt.

Div. canc. 109 (1519—1520), 245.

²⁴⁾ II. may 1536.

Lucas Pasqualis de Ragusio lapicida ex conventione habita cum ser Blasio Jo. Fer. de Gondula promissit omnibus suis expensis infra quatuor menses proxime futuros laborasse bene et diligenter tot lapides quot erunt necessarie ad faciendum in ecclesia sancti Dominici unam capellam super altarem prope sacristiam ad formam et similitudinem capelle nobilium de Lucaris ipsas que sic bene laboratas conduxisse in dicta ecclesia etiam construxisse omnia, que facienda pertinenti et spectant ad officium et magisterium lapicide, pretio, foro et mercato inter eos convento ducatorum auri quadraginta ad quorum computum et proparte confessus fuit idem Lucas habuisse et recepisse a dicto ser Blasio ducatorum auri decem declarando quod casu quo dictus Lucas in dicto tempore non observavit promissa possit et valeat idem ser Blasius omnibus expensis dicti Luce conciare et facere dictam capellam in omnia qua poni debeat armam sive insignem illorum de Gondula.

Slijede isplate, a 15. maja 1538. ugovor je poništen budući da je ispunjen. Div. Not. 104 (1536 — 37) 2.

²⁵⁾ (Die V. aprilis 1498).

Leonardus et Pethar Petrovichi lapicide fratres obligantes se se et omnia eorum bona ad melius tenendum promisserunt et convenerunt ser Damiano Pau. de Goze, ser Leonardo Hel. de Saracha et ser Helie Mar. de Zamagno procuratoribus monasterii sancti Francisci de Ragusio presentibus et pro dicto conventu stipulantibus et acceptantibus facere et factam et completam eis dare et consignare ad eorum statorum sub voltis Sancti Sebastiani ad tardius per totum mensem decembrem proxime futurum unam portam magnam per ecclesia dicti conventus laboratam cum intaleis, figuris et foliaminibus prout est in designo dato per partes in notaria et de mensuris notatis in dicto designo de petra de Corzula solida, alba, nitida, sine aliqua macula et debent dicta intalea, figuras et foliamina laborare nitida et polita et cum bona et pulchra proportione ad laudem boni lapicide et dicte figure sint relevate usque ad medietatem earum da mensuris notatis in dicto designo et cum debita proportione et hoc pro yperperos centum viginti in totum pro dicta porta et duobus scalinis de pluri, videlicet quolibet eorum in uno pecio, cum hoc declarato quod quicquid dabitur de die in diem dictis Leonardo et Petro ad computum dicte porte id totum debeat notari in uno folio de manu dicti Leonardus, quod folium stare debeat in manibus dictorum procuratorum cui credatur tanquam scripture notarie.

Die 21. aprilis 1498. Leonardus et Petar suprascripti confessi fuerunt habuisse a ipsis procuratoribus per manus ser Damiani suprascripti yperperos septem. Die 12. maii 1498. Leonardus et Petar suprascripti confessi fuerunt habuisse et recepisse a suprascriptis procuratoribus per manus suprascripti ser Damiani yperperos tredecim. Slijede isplate 7. lipnja, 17.

rujna, 25. listopada 1498. godine i 20. ožujka 1499. godine. Posljednja glasi: Die VI. aprilis 1499. Leonardus suprascriptus confessus fuit habuisse a ser Damiano de Goze suprascripto ducatorum auri tres et grossos 20 in computum et pro parte contrascripti pacti. Die 25. may 1499, cassatum voluntate partium quod in vice contenti sunt et satisfacti.

Div. canc. 92 (1497 — 1498), 111.

²⁶⁾ Luccari P., Copioso ristretto degli annali di Ragusa, pag. 194. Dubrovnik 1790.

²⁷⁾ Gelcich, o. c. 69. Karaman o. c. 99.

²⁸⁾ R. Bujas je tačno uočio da bi zvonik, a prema tome i model morali biti stariji od 1480. godine. Rešetarov Zbornik, s. 84. Dubrovnik 1931.

²⁹⁾ Philippi de Diversis de Quartigianis, Situs aedificiorum ecc. Programma del Ginnasio superiore in Zara. Zadar 1880.

³⁰⁾ Acta Consilii Rogatorum IX, 73.

³¹⁾ Da se tako zvaoo potvrđuje Div. Not. 46 (1461—1463) 13, Div. Not. 38 (1453—1454) 71.

³²⁾ Die XXIII. augusti 1444.

A voi ufficiali della magnificha signoria de Ragusa, io maestro Lucha de Michel armiraglio me obligo per orologio a fare uno rago grande braza quatro et mezo anchora fare sotto ragio chanbio della luna, anchora doy homini de legno fornidi de colla et de chollori et fogli doro et dargento dove bisognasse in adornamento delle dete stature de homini intorno della campana abater in campana quando sera hora debita e quando rago vegnira a mostrar de fora quante hore, anchora penture quello qual se apartien in campo sotto rago, et deto rago a far de rame rosa indorado de oro de foglio tutto questo soprascritto me obligo a fare tutto fornido sopra de me. Termene a questo lavorer uno mese et mezo siando fornido el campanile, riservando iusto impedimento. Lo quale orologio prometo de abasarlo dello luogo dove al presente sta et meterlo in campanile fato in piazza novamente con tuti li adornamenti scritti de sopra promettendo sopra de me et deli mey beni far tute queste chose scrite de sopra con spexe de yperperi 300. con la mia faticha del mio maysterio ed non pasi piu. Et si prometo a far bene et per bon modo che lo orologio aptendamente vegna a lavorar si de lo sonar delle ore quanto dello voltar lo ragio et mostrar lo tempo delle ore quanto zimido dello voltar della luna. et non vegnando a perfection le dete sopranominate chose al modo sopradeto che tute le spese che se vegnesse a far in lo deto orologio sia alle spexe del deto maystro Lucha per le quale da esser restituite et emendate per lodeto Lucha zoe non vegnando le dete chose a perfection chome deto esso Lucha promete de fare che Michel so padre se constituerà puro et principal debitor a meglior tenente con lui. Et nui ufficiali sopradeti per nome del deto nostro officio promethemo dare et pagare al deto Lucha mo de prescrito per parte delli sopradetti yperperi 300 promessi de sopra... et lo resto de tempo in tempo, secondo che vedremo lo lavoraro andar in anzi.

Div. Not. 27 (1443—1444), 173'.

³³⁾ Die tredecimo mensis novembris (1444).

Ser Michael de Zammagno et compagni ufficiali de la fabrica de lo palazo de una parte et Radogna Grubacevich et Guicho Utisenovich tayapietre compagni, de una altra parte, sono venuti in accordo dal un mercado de piero de scarpello per lo fornimento de lo campanile in piazza de lo orologio de le ore a modo e forma como de sotto aparera per ordine. Item prima i detti Radogna e Giucho tayapiere promettono ali sopradetti ufficiali de far una man de lo corso in torno tuto lo campanile che

sera cercha braza vintiotto e mezzo la qual man de lo corso die esser alta palmo 1 detta doe. Item sopradetta man prometeno a far una lista intorno tuto lo campanile che sera cercha braza trenta. La qual debia esser momblada e de sopra per lo fileto fatto li schachi zoe amodo como quelle liste de lo campanile de Sancto Francesco de la groseza debano essere ditte liste de le pianche et peze che an principiado a far. Item prometeno li detti maistri sopra la detta lista de lavorier de scarpello a 8 canton lavorato, largo per tanto quanto stende e sparge le quatro faze de fora di lo detto campanile et in alto braza 3 comenzando de la lista. Item siano tegnudi a far 4 ochiali foradi ale croxe zoe a modo che se fa in le ghiexie de tanta grandeza quanto a nui piaxera, li quali siano mombladi et bastonadi, li quali serano ale 4 faze de lo lavorier a otto cantoni. Item 8 colone li qual anderano ali 8 cantoni cadauna longa braza tre et grossa mezo palmo. Item 8 capitelli sfogliadi li quali anderano per sopra le colone li quali capiteli siano tanto grandi che corresponda ale colone. Si veramente che abiano le code integre con lo capistello longe a sufficientia de lagar lo muro a modo de trasendali. Item una lista de peze large de palmi $1\frac{1}{2}$ e grosse palmo 1. mancho uno deto la qual lista sia sfoglada con lo fogliamo a modo como lo foglame de la concha de Sancto Blaxio, la qual e sotto le piastre de piombo, de la qual lista prometeno a dar asufficientia atorno tuto lo campanile infra li capitelli 8. Li quali lavorieri prometeno dar et far de bon lavorier e de pietre de camignago fina natal. E li officiali sopradetti prometeno alli detti maistri per lo merze de li detti lavoreri yperperi cento sesanta cinque. Item prometeno a fornir de canali mombladi largi et sofficienti ala faciata de la caxa che varda alo porto tanti passi quanti sera de bisogno a prexio de yperperi tre lo passo a quella misura como cheli de Zamagno. Item prometeno a dar scalini 12 lavoradi e con le teste momblade come li scalini de la scala grade del palazzo. Et di quela groseza et ampleza ma siano longi palmi cinque a grossorum 4 lo palmo.

Div. Not. 29 (1444—1446), 21', 22.

³⁴) Die XI. aprilis 1445. Pripchus Radoncich murator super se et bona sua se obligando promisit ser Christophoro de Bonda, ser Michaeli de Zamagno et ser Nicole Pau. de Gondola officialibus fabrice Regiminis ibi presentibus et volentibus de arte sua complere turrim reliqii platee omnibus laboreiis necessariis et oportunis usque in summu et etiam ponere penelum in cachumine et facere laboreria bona et laudabilia omnibus suis expensis et hoc per totum mensem junii proxime futuri. Et dicti officiales promisserunt ipsi Pripcho dare solumno, lapides, calcem, sabionum, feramenta et plumbum et lignaminem, argatas et omnia necessaria ad murandum et ad ponendum in dicta turri et sibi dare per suo salario et mercede yperperos sexaginta, intelligendo quod ipse Pripchus teneatur ad omnia alia necessaria ad complendum dictam turrim de arte sua. Et sic convenerunt insimul ipse partes promittentes attendere et observare.

Div. Not. 28. (1444—1445), 226'.

³⁵) Div. Not. 33. (1448—1449), 124'.

³⁶) Planiscig L., *Venezianische Bilhauer der Renaissance* p. 286. Wien 1921.

³⁷) *Ibidem*.

³⁸) Gelcich o. c. 77.

³⁹) Dudan A., *La Dalmazia nell' arte italiana*, II., 315. Milano 1922. B. M. Apolloni-Ghetti, L. Crema, *L'architettura della Dalmazia*, fig. 51. Roma 1943.

40) Folnesics Hans, Studien zur Entwicklungsgeschichte der Architektur und Plastik des XV Jhs. in Dalmatiens s. 123, Wien 1914.

41) Div. Canc. 77 (1475—1476) 137.

42) Div. Not. 57 (1473—1474).

43) Div. Not. 63 (477—1479) 49.

44) Die Jovis XXX decembris 1518. Prima pars est de acceptando petitionem magistri Josephi quom. Marci Andrijch lapicide de Curzola et de dando illi provisionem de ducatum uno in mense incipiendo a die primo Januarii proximo futuro in antea et de pluri solvendo yppos. quinque quolibet anno pro affectu stationis sue sub sancto Sebastiano secundum eius supplicationem lectam in presenti consilio et cum pactis et conditionibus dicte supplicationis et iuxtam eius tenorem.

Per XXVIII. cont. XIII.

Exmi. Signori. Io Josepho tagliapetra de Curzola fiolo de quondam magistro Marco Andrijch tagliapetra essendo venuto novamente a lavorar al fontico novo de le Signorie Vostre achordato cum li Signori providitori de dicta fabrica me hano exhortato molti amici Zentilhomini per el mancamento che ha al presente questa vostra inclita Citta de tagliapetre che io voglia redurme qui cum la mia familia ad stare et lavorare cum qualche aiuto de provisione de le Signorie Vostre cum la quale me potero passare. Unde considerando io che l' mio padre magistro Marco se marito qui in Ragusi et sempre fo reputato cittadino vostro el qual in Ragusi ha facto degne opere de la sua arte intra le quale ha lavorato la casa che fo de Georgio de Stai et in altre case et etiam in palazzo de le Signorie Vostre ha facto molti belli lavoreri, ho deliberato satisfar al desiderio de li amici per tanto supplico se degnano le S. Vostre aiutarme cum ducatorum uno al mese de provisione et pagarme lo afficto de la botega sotto sancto Sebastiano de perperi cinque al anno. Et io offero redurme qui cum la mia famiglia et habitar in Ragusi de continuo excepto quando andaro a Curzola per petre di scarpello. Et prometto continuamente tener meco doi fameglj sufficienti et forsi piu per bisogni de la Citta et cittadini et insegnar la arte ali giovani che se possa cum tempo dicta arte restaurare come fo per passato in questa Citta la quale sempre fo copiosa di boni et sufficienti maestri tagliapetre. Et prometo cum li mei fameglj sevre cum tanta honesta che tutta la Citta se laudara de facti mei come se po laudare del mio padre, el qual fo bono servitor et io penso essere de le Signorie Vostre, alle quale humilmente me recomando. Et quando non me trovai io qui a Ragusi sempre se trovera el mio fratello per me.

Acta Cons. Rogatorum 35, 31—31'.

45) Div. Not. 81 (1501—1502) 183.

46) Debita Not. pro Communi I, 184—185.

47) Ibidem II, 51'.

48) Die XI. martii 1535.

Magister Petrus Andrich lapicida dicens anno preterito de mense aprili convenise cum ser Marino Geor. d. Alvisi de Goze et sociis officialibus deputatis super fabrica capelle Anuntiationis pro faciendo omnia laboreria de scarpello necessaria ad dictam fabricam secundum modum designorum datorum dicto magistro Petro et pro pretio prout fuisset de accordio cum dictis dominis officialibus vel in casu quo non concordasset pro pretio quod eset declaratum a ser Nicolao Mart. de Goze sponte contentus et confessus fuit habuisse et recepisse a dictis dominis officialibus per manu ser Vitti de Goze et sociorum officialium laborerorum ducatos auri viginti quinque pro parte dicti operis et ad bonum computum qui ducati viginti quinque usque ad presentem horam non fuerunt ab eo sub-

scripti, et casu quo repereritur, alia receptio per eum facta quod ea sit nulla et piu tantum teneat, quos ducatos viginti quinque dixit sibi fuisse numeratos de mense aprili de anno 1534. proxime preterito.

Slijede isplate od kojih zadnja glasi: Die 27 maii 1537, suprascriptus Petrus sponte confessus fuit habuisse et recepisse a dictis officialibus ducatos auri triginta in una poliza per manus ser Jacobi An. de Benesse pro parte et ad bonum computum contrascripti instrumenti.

Debita Not. pro communi II, 134', 135.

⁴⁹⁾ Razzi, La storia di Ragusa, s. 120, Dubrovnik 1903.

⁵⁰⁾ Acta Consili Rogatorum vol. 35, 227'.

⁵¹⁾ Debita Not. pro communi I, 178, 179'.

⁵²⁾ Die XVI. junii 1520.

Petrus quondam Marci Andrich de Curzola lapicida obligando se et omnia bona sua promisit et convenit ser Danieli Ni. de Restis, ser Petro Ju. de Sargo et ser Damiano Jo. de Menze provisoribus fabrice capelle sancte Ascensionis Domini nostri Jesu christi construende in cortino cisterne contiguo monasterio sancti Francisci, presentibus et per dicto eorum officio stipulantibus et acceptantibus dare et consignare dictis dominis provisoribus totam faciem dicte capelle cum sua porta de intaleo, rota, columnis, ostnisijs, listis, pilastris et foliaminibus designi quod ipse Petrus eis ostendit de pulchra petra de Curzola et de pulchro laborerio et bonis iuncturis ad laudem cuiuslibet boni lapicida omnibus expensis dicti Petri exceptis bastasiis solvendis per commune et muratoribus tantum 53 magistri scarpelli sint expensis dicti Petri et habeat per toto dicto laborerio in totum ducatorum auri nonaginta pro parte quorum dictus Petrus dixit et confessus fuit habuisse et recepisse a dictis dominis provisoribus per manus ser Marini Jo. de Buchia et sociorum officialium laborerium communis ducatorum auri quadriginta quinque declarantes latitudinem dicte faciei brachiorum sexdecim in decem et septem cum sue proportionem altitudinis et cum ipso Pietro et Josephus et Andreas fratres dicti Petri ibi presentes se obligaverunt cum omnibus bonis suis simul cum dicto Petro pro suprascriptis laboreis ad melius tenendum.

Slijede isplate. Zadnja glasi: Die VIII. novembris 1520. Suprascriptus Petrus lapicida confessus fuit habuisse et recepisse a suprascripto ser Marino Jo. de Buchia dante et solvente ex ordine dominorum provisorum laborerij infrascripti et in ratione eius de laborerijs de denariis communis ducatorum auri sex.

Debita pro communi I 180.

⁵³⁾ Ibidem 180'.

⁵⁴⁾ Die X septembre 1521.

Petrus Marci Andrich lapicida de Curzula ad presens habitans Ragusii ex conventionem habita cum ser Danieli Ni. de Restis et eius sociis officialibus fabrice ecclesie Sancte Ascensionis Domini nostri, super se et omnia sua bona promisit fabricare, complere et finire de bona et firma petra curzolensi et pulcro scarpello cum pulcris iuncturis et ligaturis et cornicibus bene factis incrustatis et laboratis iuxta designum et modellum super inde formatum et fabricatum et ad laudem cuiuslibet boni magistri et lapicida, omnibus expensis ipsius Petri exceptis bastasiis quos dicti domines provisoires tenentur et debent dare a ponta usque ad dictam ecclesiam lignamina et ferramenta et plumbum necessarium ipsi fabrice, et hoc pretio et foro ducatorum tercentorum de quibus dictus Petrus confessus fuit habuisse et recepisse a ser Marino Ni. de Goze et sociis officialibus pagamenti dante et solvente de denariis communis et ex ordine predictorum dominorum provisorum ducatos auri centum et declarerunt quo petre et sabulum que et quod existunt de presenti super loco ubi con-

struitur dicta ecclesia sint et esse debeant ad commodum dicti Petri lapicide et eas ponere possit in opere tamque rem suam hoc pacto quod ipse Petrus non sit obligatus facere ipsam copulam in modello existentem pro nunc, et casu quo dominium et de mente domini esset quod dicta copula fieri et fabricaretur in dicta ecclesia tunc et eo casu ipse Petrus promisit facere precio et foro ducatorum centum viginti ipsam copulam.

Slijede isplate od kojih zadnja glasi: Die XXII decembris 1521. Contrascriptus Petrus lapicida confessus fuit habuisse et recepisse a ser Marino Ni. Alvisij de Goze et sociis officialibus pagamenti laborerijorum communis dante et solvente ex ordine contrascriptis dominis provisorum fabricae ecclesiae contrascripte et pro parte laborerijorum contrascriptorum ducatos auri decem et septem.

Ibidem, 190.

⁵⁵⁾ Acta Consilii Rogatorum 36, 118.

⁵⁶⁾ Debita Not. pro communi I. 191', 193.

⁵⁷⁾ Die Jovis II. augusti 1526.

Prima pars est de stando ad reportum officialium rationum communis presentatum minori consilio pro laborerijis de scarpello factis et datis communi nostro per Petrum Marci Andriich de Curzola lapicidam, nominatis in dicto reporto.

Pro XXI. contra XII. extra VIII.

Noi Matcho Ste. de Gradi

Marino S. di Ragnina

Francesco Jo. de Tudisio

Nicolo Christ. de Caboga

Stefano Ni de Bona

Officiali de le rasone del commune ordinati per menor Consiglio ad vedere lo conto de Petro de Marco Andriich de Corzola per la fabrica sua facta in la capella de la gloriosa Ascensione et etiam la fabrica sua facta in palazzo et in fondego de le biave per li quali lavoreri in parte sono plegii per dicto Piero, Andrea et Josepho fratelli del dicto Piero. In primis trovamo come el dicto Piero ha convenuto cum ser Daniel Ni. de Resti et compagni providitori de la fabrica de la dicta capella de 1520 a di XVI zugno come appar in libro de li debiti del commun fabricar la faza de la dicta capella cum la porta, et la rota et colone et altri intagli alle spexe del dicto Piero exepcto li bastasi et muratori come piu largamente se contiene in lo pacto de dicta conventionione per precio de ducati novanta. Item habiamo trovato come el dicto Piero ha convenuto cum li sopradicti providitori de la dicta capella compire la dicta capella quaello non era compito per la signoria tunc temporis a tute sue spexe excepto li bastasi, feramenta et piombo et questo per precio de ducati trecento, come apar per il pacto facto in 1521. a di X. settembre in libro de li debiti del commun la qual capella ancora non e compita et tamen el dicto Piero ha habuto in conto de dicti lavoreri in piu volte et partite come appar in dicto libro per summa de ducati seicento trenta octo de li quali se debono desbatter al dicto Piero per certi lavoreri, per lui facti ultra le dicte conventionione zoe per le porte alla faza de sancto Francesco et per la conca intorno lo altar grande cum la sua lista et arco et per pilastri intorno lo dicto altare et per pilastri quatro et altri quatro mezo pilastri dentro ne la chiesa et per la pianca de lo altar grande cum le sue colonette de sotto et per certi schalini dentro et de fora de la dicta chiesa et certo capitello et ancora per doi capitelli sopra lo altare grande stimato le dicte cose per piu homini pratici in questi lavoreri sopra loro consentia ducati ottanta. Item per conto de lo lavorer del palazzo et del fondecho de le biave habiamo trovato come dicto Piero convenuto cum li providitori de la fabrica del palazzo zoe cum ser Daniel Ni. de Resti et compagni portare colone sei

cum le sue pedate et capitelli et una colona grossa, le qual e tenuto compire del suo lavorero per precio de ducati centocinque. Item fenestre sette alla romana a perperi octo chadauna. Item una porta de la sala nova per ducati dexe come appar in libro de li debiti del commun de 1520. a di 20 ottobre et de 1520. a di 9 novembre. Item uno podiolo intorno laschala per la qual se ascende et va in la sala del consiglio grande per perperi sexanta in dicto libro de 1520. a di XXII decembre, che sono in summa ducati 199. grossi 32, et tamen el dicto Piero have in piu volte come appar per oblii in dicto libro ducati 314. Item da li officiali de lo lavorer ultra li dicti oblii ducati 51 grossi 8 de li quali se abbate per certi lavoreri facti per il dicto Piero in dicto palazzo et in fondego de le biave stimati per homini pratici in questo ducati cento vinti sette grossi 35 come appar per una lista particolarmente la qual e in nostro officio. Restarea aduncha in dicto Piero del conto dicto lavorer ducati 132 grossi 21 ponendo al conto ducati 25 per colone non compite,, et per maggior dilucidatione habiamo drizzato qui sotto uno conto particular tanto de la capella quanto del palazzo cussi de haver come di dar.

Acta Consili Rogatorum 38, 149 do 151.

⁵⁸⁾ Ibidem 39, 82.

⁵⁹⁾ Ibidem 35, 231'.

⁶⁰⁾ Ibidem 233'.

⁶¹⁾ Debita Not. pro communi I, 182'.

⁶²⁾ Frey D., Der Dom von Sebenico und sein Baumeister Giorgio Orsini, s. 44. Wien 1913.

⁶³⁾ Folnesics, o. c. 195.

⁶⁴⁾ Gelcich, o. c. (17), 15.

⁶⁵⁾ Beritićeva radnja još nije objelodanjena, stoga spominjem ovdje dokumenat koji spominje hrvatsko ime ovog graditelja. Stjepan Gradić i ostali nastojnici izgradnje luke naručili su od korčulanskih kamenara Marka Kršulovića, Anđela Ružonovića, Iva Jurinovića i Krista M. Pavlovića izvjesnu količinu kamenja za luku «lapidum curvatorum que dicuntur lapides de gerbavizza ad morellum eis dandum per magistrum Pasqualem Milichievich».

Div. Not. 66 (1485—1486).

⁶⁶⁾ Rešetar, Dubrovačka numizmatika I., s. 214.

⁶⁷⁾ Kukuljević I., Slovník jugoslavenskih umjetnikah, s. 311. Zagreb 1858.

⁶⁸⁾ Dudan. o. c. II, 328.

⁶⁹⁾ Die 23^a decembris 1518.

Nicolaus Blasij Andrijch et Josephus Marci Andrijch ambo de Corzula lapicide obligantes se se et omnia eorum bona ad melius tenendum promiserunt et convenerunt ser Stephano Mar. de Volcio, ser Johanni Paol. de Gondola et ser Nicolao Mar. de Goze provisoribus fabrice fontici novi, praesentibus et stipulantibus pro dicto eorum officio dare et consignare hic Ragusii pro dicta fabrica hec laboreria de scarpello de bona et pulcra petra de Curzola et bene laborata ad laudem boni lapicide ac boni muratoris a modo usque ad carnis privium proxime futurum ad tardius. Videlicet primo arcum unum latitudinis in luce brachiorum sex cum uno tercio brachii sit grossus quantum est grossus murus cui adherebit dictus arcus et in facie habeat dimidium brachii et de pluri dare listam super dictum arcum grossam uno tercio brachii. Item duo pilastra subpedatis dicti arcus debite proportionis in petys cum dictis suis pedatis super pilastris sava-

zatis di pulcro laborerio et cum aliis omnibus suis fornimentis pro ducatis octo cum dimidio. Item promiserunt dare eis omnes portas et fenestras opportunas et necessarias per dicta fabrica quas volent dicti domines provisores bastonatas unciarum sex cum dimidio ad minus in facie ed unciarum quattuor in lombello cum bonis latis et sufficientibus leris precio grossorum duorum pro singulo palmo.

Item promiserunt eis dare porticum totum ante fonticum cum quinque columnas et sex arcubus cum podatis et capitellis columnarum laboratis et listis sovazatis super dictos arcus et cum petris de cursu et aliis fornimentis omnibus usque ad cornicem apodiorum tantum pro ducatis quadraginta cum pacto quod laborerium dictorum arcuum et suarum listarum sit in arbitrio et ordinatione dictorum dominum qui ordinabunt quomodo debeat esse dictum laborerium et quod omnia debeant laborari hic in dicto fontico expensis dictorum lapidarum et dari completa pro dicto precio sed portari ex piscaria ad fonticum expensis dominorum provisorum qui solvunt bastasiam, et confessi fuerunt dicti lapicide habuisse et recepisse a dictis dominis provisoribus in ratione suprascriptorum laborerium per manus ser Orsati S. de Ragnina officialis laborerium communis solventis ordine dictorum dominorum provisorum ducatorum quadraginta auri.

Debita Not. pro communi I. 170.

70) Ibidem, 187.

71) Die XVIII. augusti 1449.

Noy maistri tagliapiere zoe Giucho Utisenovich, Radogna Grubacevich, Radossav Radomanovich et Vlag Bogoievich promettemo et obligemone tuti noy et chadaun de noy et nostri beni mobili et stabili a meglior tenente e ala volunta caduno oblighemo zoe alli officiali del commun del ponte el qual se die far alle ploze zoe a ser Benedeto Mr. de Resti, a ser Giacomo Laur. de Sorgo et a ser Piero N. de Poza dare et consignare alli deti officiali lavorer de scarpello per lo deto ponte secondo qui ge se deschiaremo zoe, in prima peze 14 (p 14) pedate delli archi che chadauna delle dete peze siano longhe palme 6 et larghe palme 5 grosse davanti palmo un et da dreto brazza 1. Anchora archi doy larghi in luxè zoe dentro brazza 24 e alte braza 10, e piu et mancho quanto sera la volunta delli deti officiali, peze in li deti archi che siano grosse in la faza davanti brazza 1 alo neto et in longheza dentro nela volta parte delle dete peze che siano palmi $2\frac{1}{2}$, et parte palme 3; e parte palmi $3\frac{1}{2}$ chussi che una com altra vegna chadauna desse palme 3, et in largheza che siano al mancho trezi 2 de brazzo. Anchora intorno li deti archi liste 2 una sovra l'altra delle quale liste prima lista grossa doy de brazzo et 1 altra lista un terzo de brazzo che in le ambe doy liste sia allo neto brazza 1 lavorade et moblade ben et netamente secondo apar nelo disegno, lo qual disegno e de legno e vien esser salvato per li deti officiali. Anchora piere de corso tanto quanto bisognara per deto ponte. Anchora de piere de corso per permapiro della volta tanto quanto bisognara in largeza braza 10 e in ceteza braza 2, anchora dar liste drete qual vien star soto li apogi ala volunta delli deti officiali della grosseza et largeza et longhe brazza 36 lavorade con li foliami secondo apare nello deto disegno chadauna d esse che sia longha brazza 36, anchora apogi nella longhezza brazza 36., a nela ceteza allo neto brazzo 1, e nella grosseza chome quelli alle pille lavoradi con li ochiali chome al ponte alle pille. Et che li deti ochiali delli apogi che sia chadauno in una integra peza, et chussi anche delli apogi dun altra banda del ponte predeto nella longhezza brazza 36, e nella ceteza brazza 1 chome deto qui de sopra. Anchora liste doy sovra deti apogi longhe quanto li apogi grosse et larghe chome quelle alle pille et lavorade con li foliami secondo apar nello deto disegno. Anchora seze de

sovra la volta del deto ponte longhe quanto lo deto ponte chome quelle seze al ponte delle pille et tanto piu cete et larghe quanto piu vorano li deti officiali, et alli cantoni della porta del deto ponte deli sezi tanto quanto sara de bisogno. Et chelle chianche delle dete seze che siano tanto longe quanto che se porano trovare, la menor sia de brazza 2. Et che tuti questi lavorai soprascripti che siano bene et netamente lovoradi della piera de camignach... E tuti questi lavorieri soprascripti prometemo dare et consignare allj deti officiali per prexio et pagamento de yperperi mille trezento cinquanta zoe per yperperi 1350. Et... obligemone et prometemo dare... archi doi et liste doi per ambi doi archi, e tute piera de chorso quanto che bisognara alli lavorei prescriti per tuto mazo proximo che die vegnire, et lo resto del lavorer predeto per tuto septembrio del 1450...

Sljede isplate od kojih zadnja glasi: Die XXVIII augusti 1450. Suprascripti magistri confessi fuerunt habuisse a suprascriptis officialibus fabrice ponti yperperos centum.

Div. Not. 33 (1436—1438) 185—186.

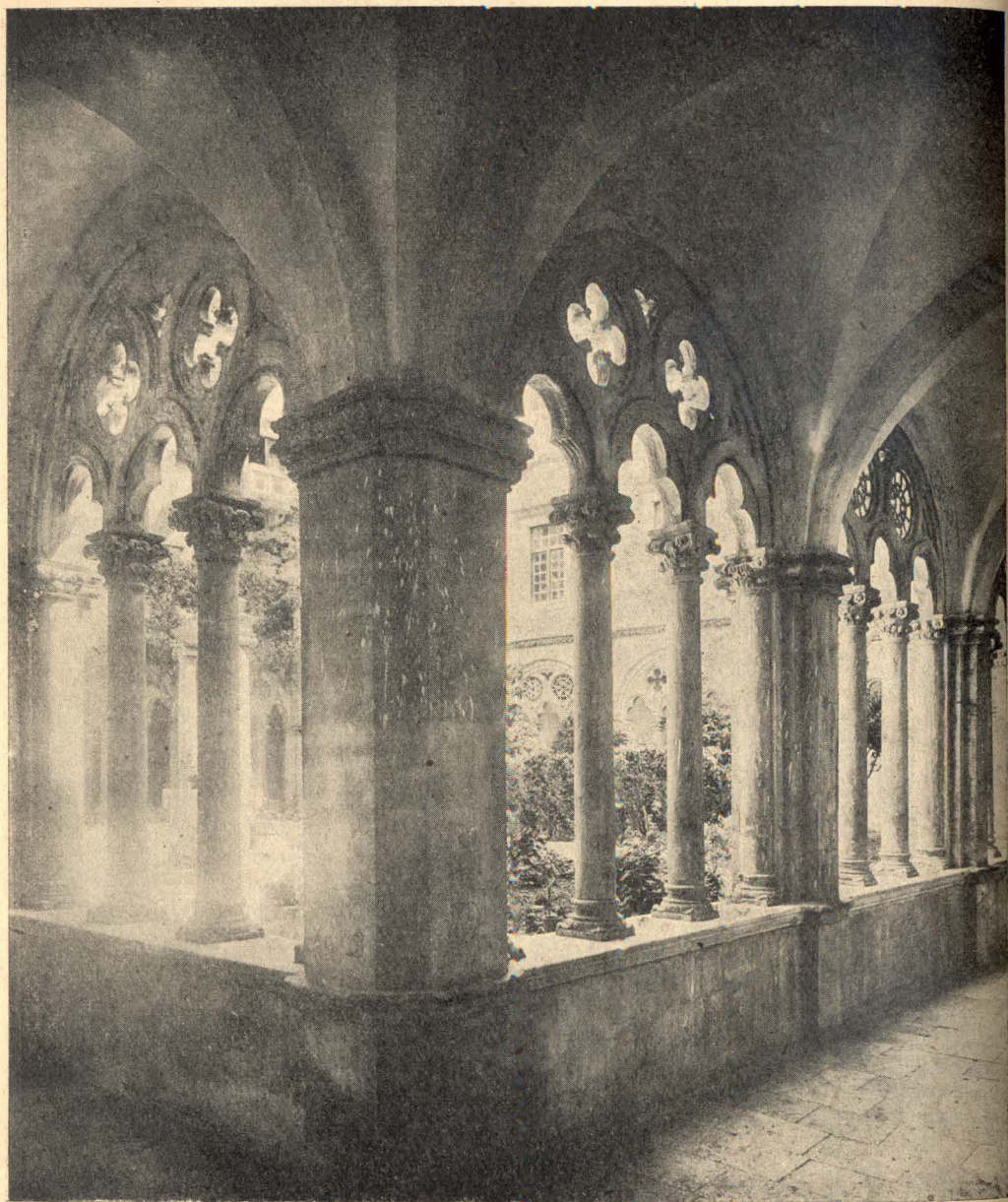
⁷²⁾ Da je gradski most na Pilama imao takove ograde vidi se i iz ugovora korčulanskog klesara i graditelja Marka Andrijića koji ga je popravljao 1474. godine.

(Div. Not. 58 (1474—1475) 36.

Petar Andrijić: 1520

SPAS U DUBROVNIKU

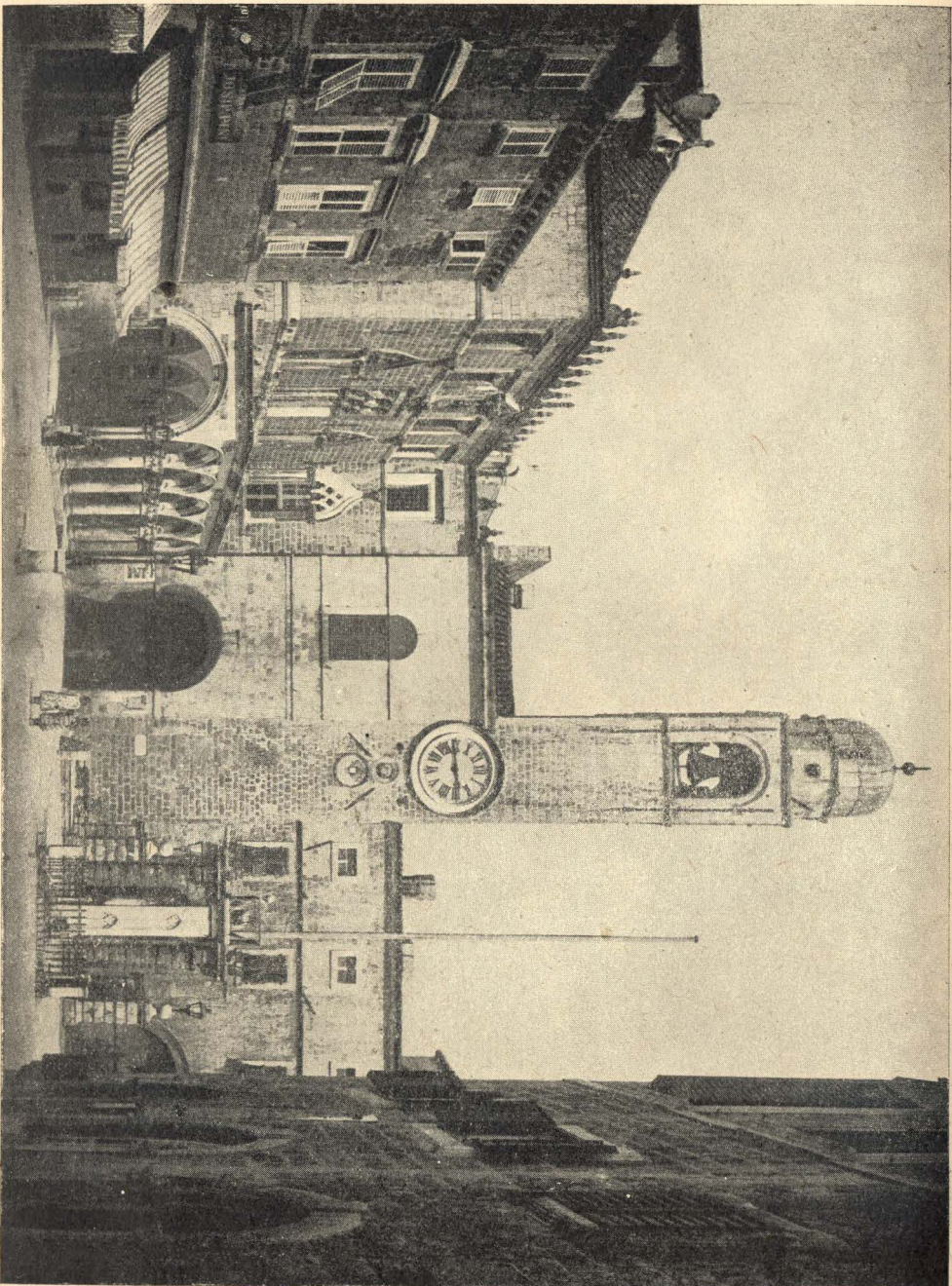
Utišenović, Grubačević, Vlatković i ostali;

DOMINIKANSKI KLAUSTAR U DUBROVNIKU

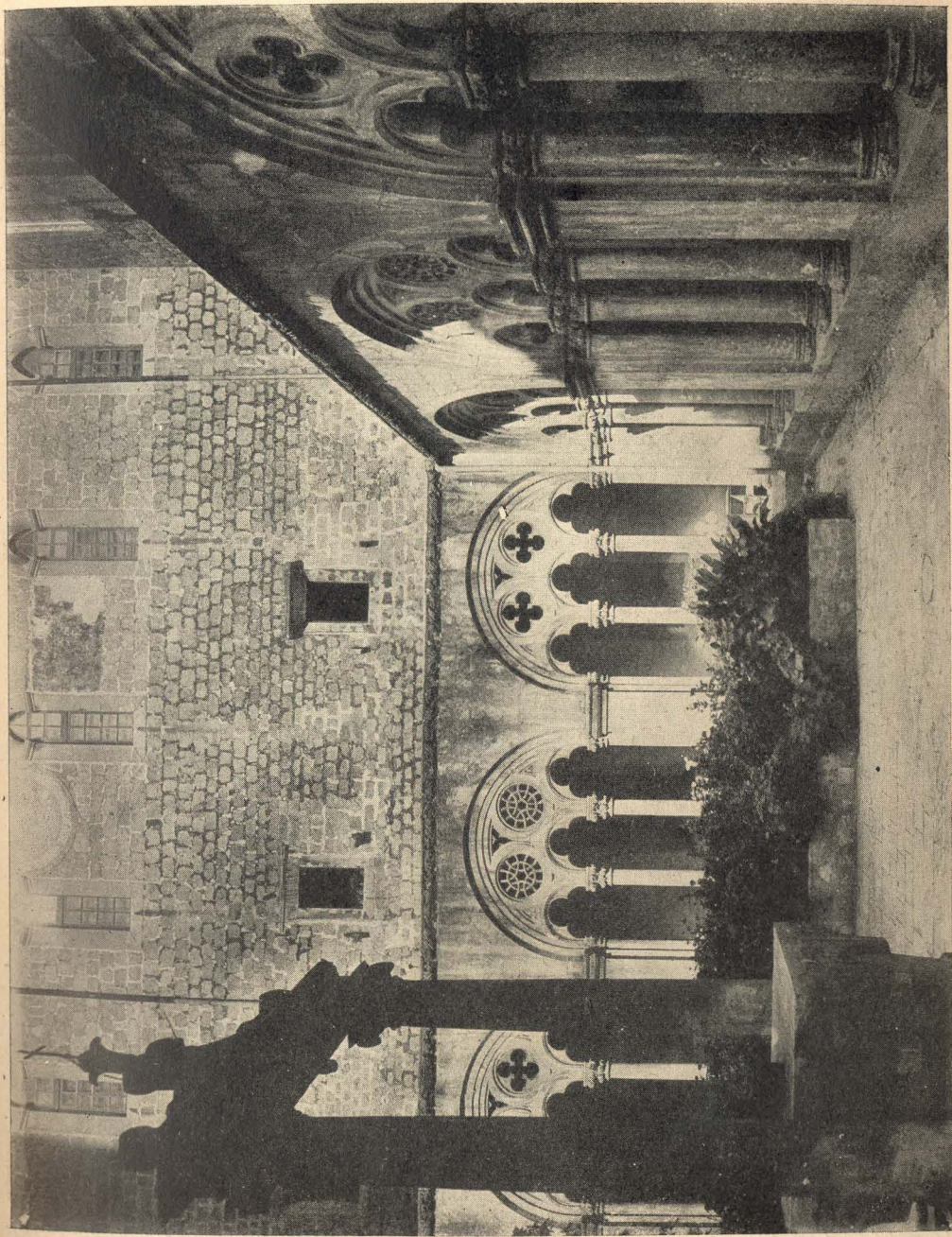
Petar Andrijić

PORTAL RLAGOVIJESTI U DUBROVNIKU

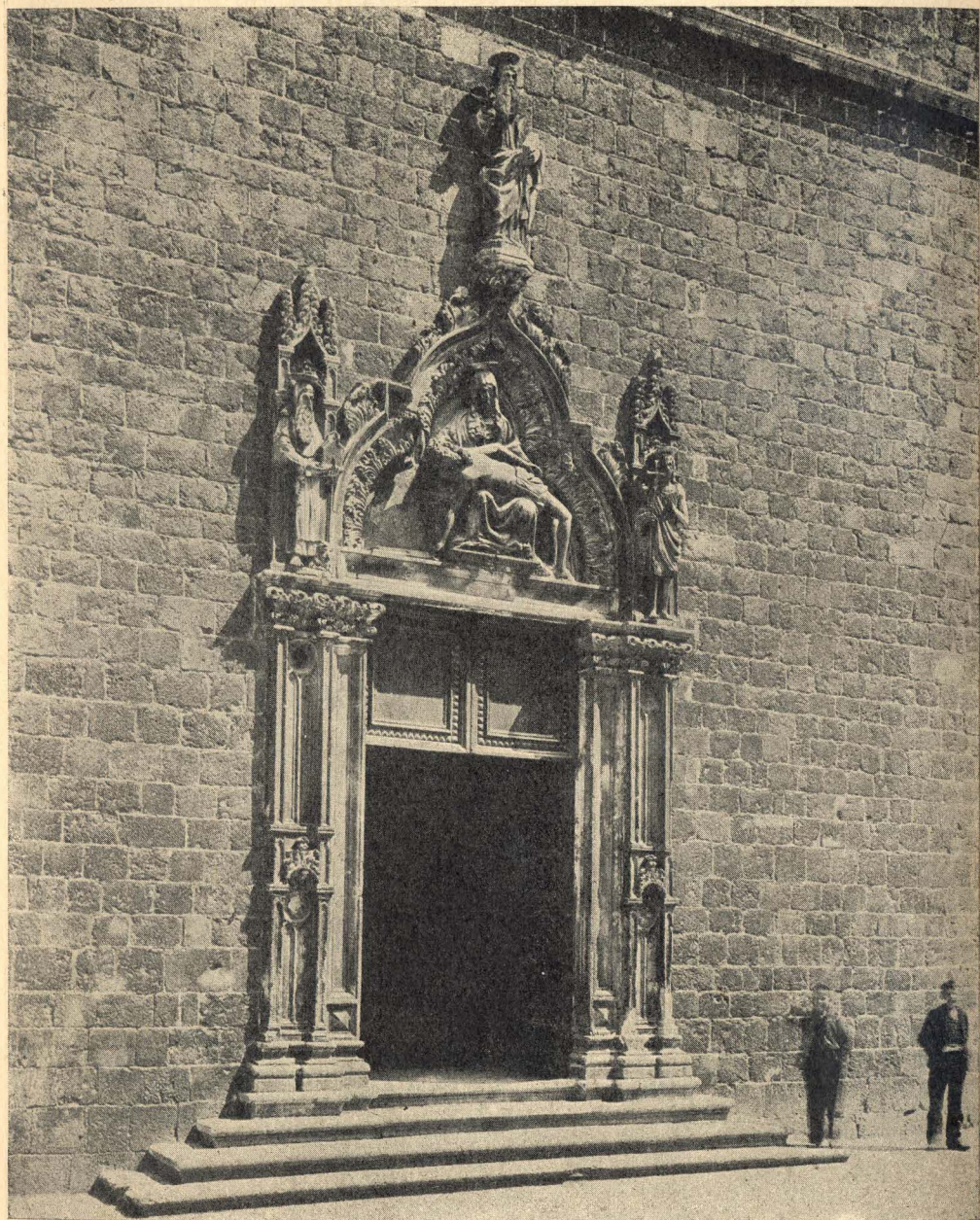
Radončić, Gumbaković i Uršanić;

ДУБРОВАЏКИ ГРАДСКИ ЗВОНИК

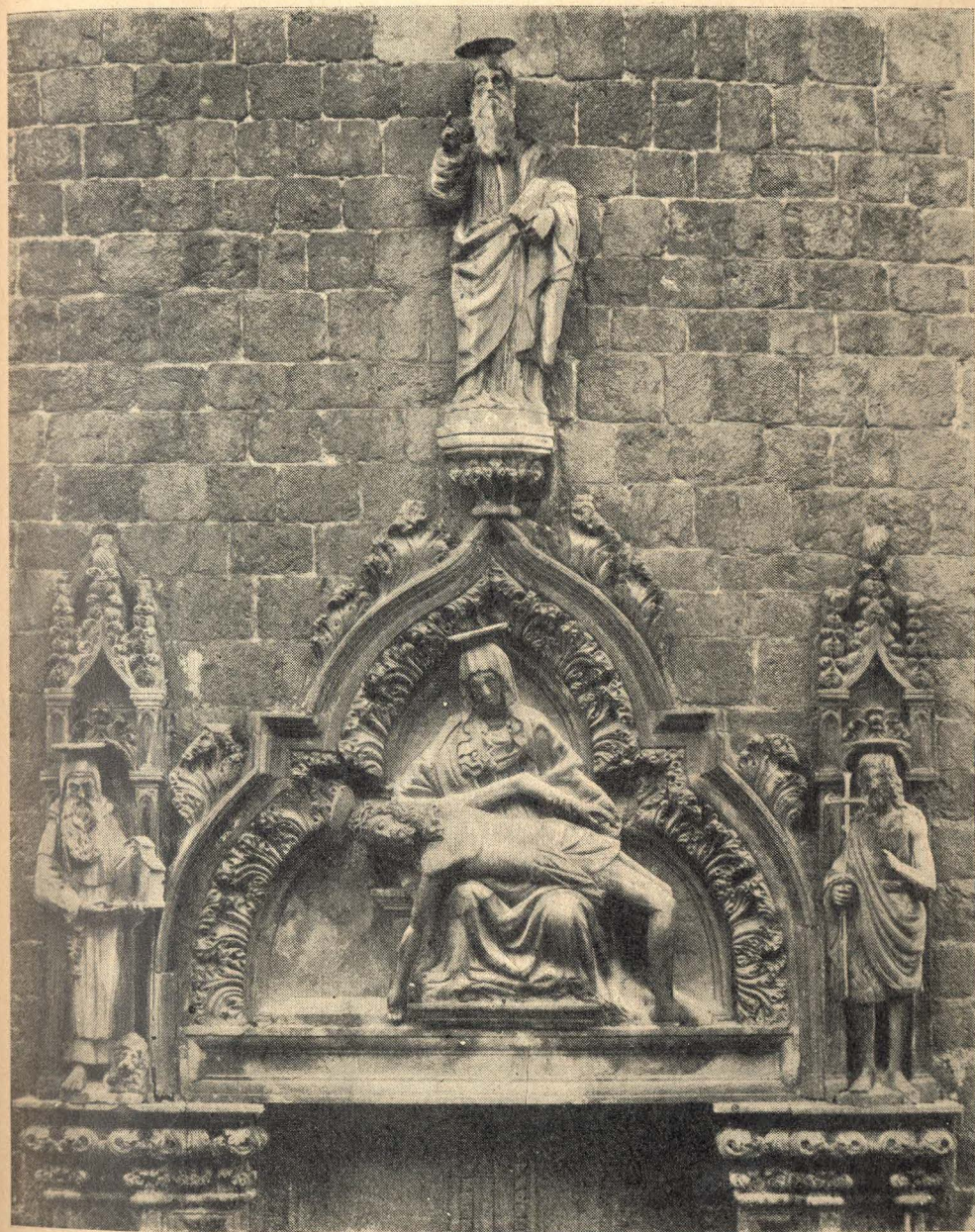
Uvišenosti, Grubačević, Vlatković i ostali.

DOMINIKANSKI KLAUSTAR U DUBROVNIKU

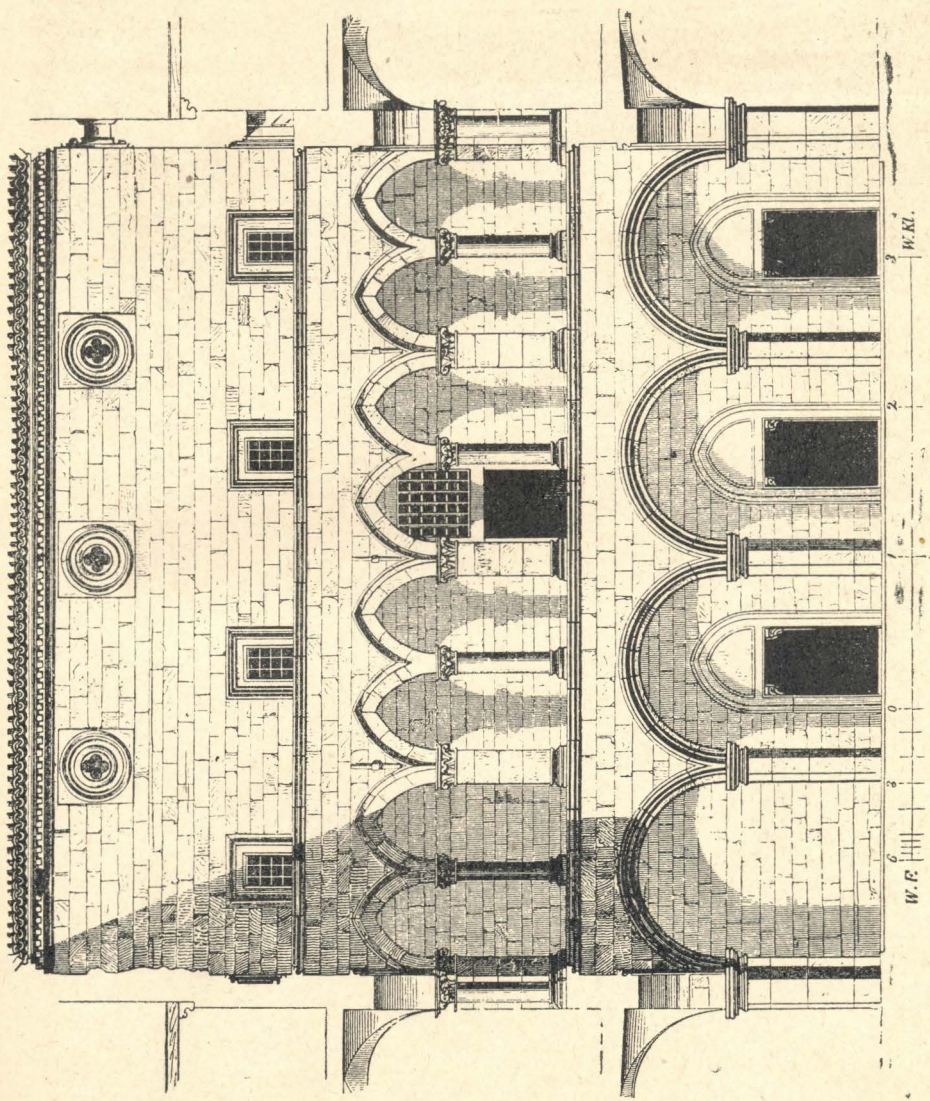
Leonard i Petar Petrović:

PORTAL FRANJEVAČKE CRKVE U DUBROVNIKU

Leonard i Petar Petrović:

ZABAT PORTALA FRANJEVAČKE CRKVE

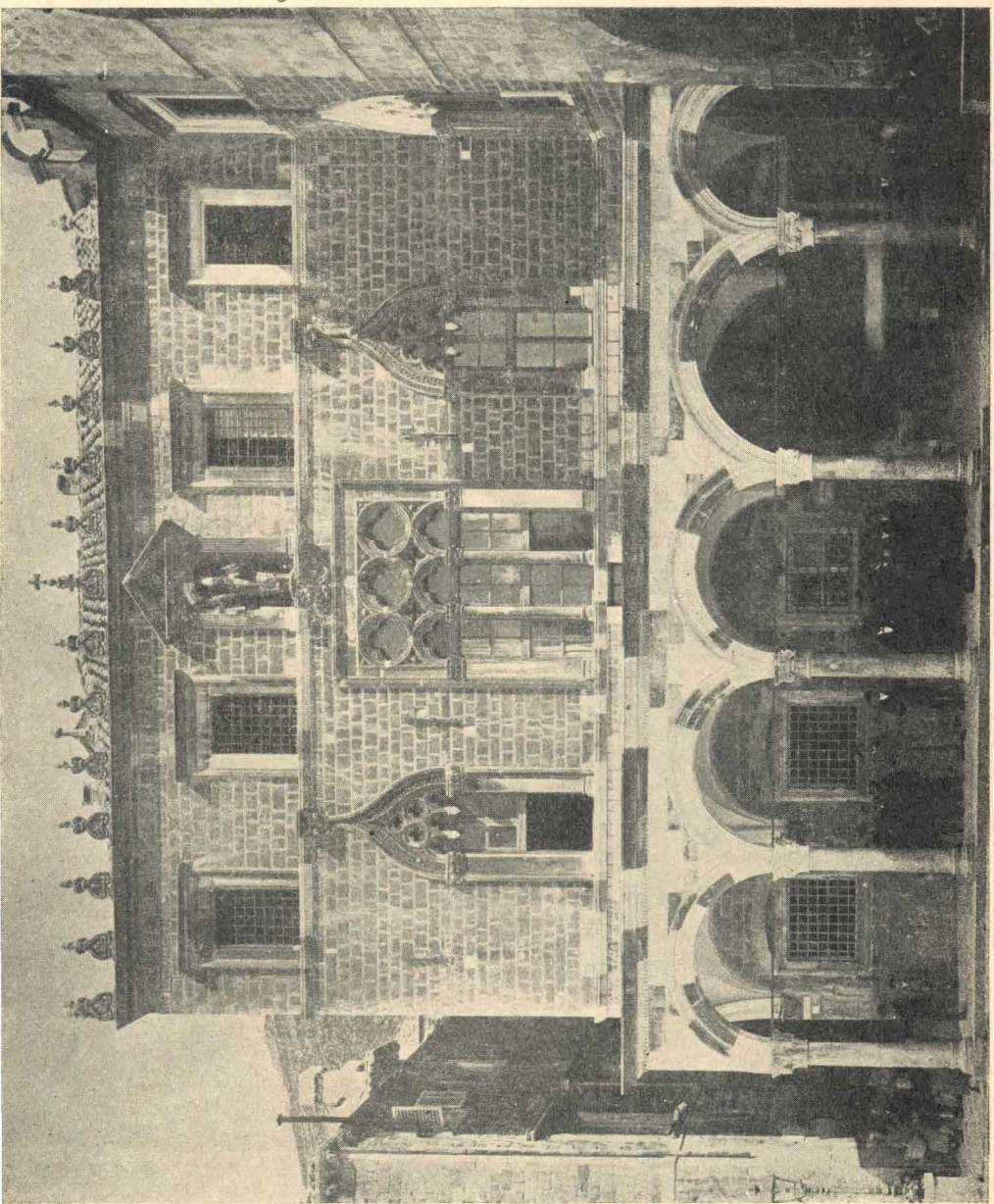

W. F. 6

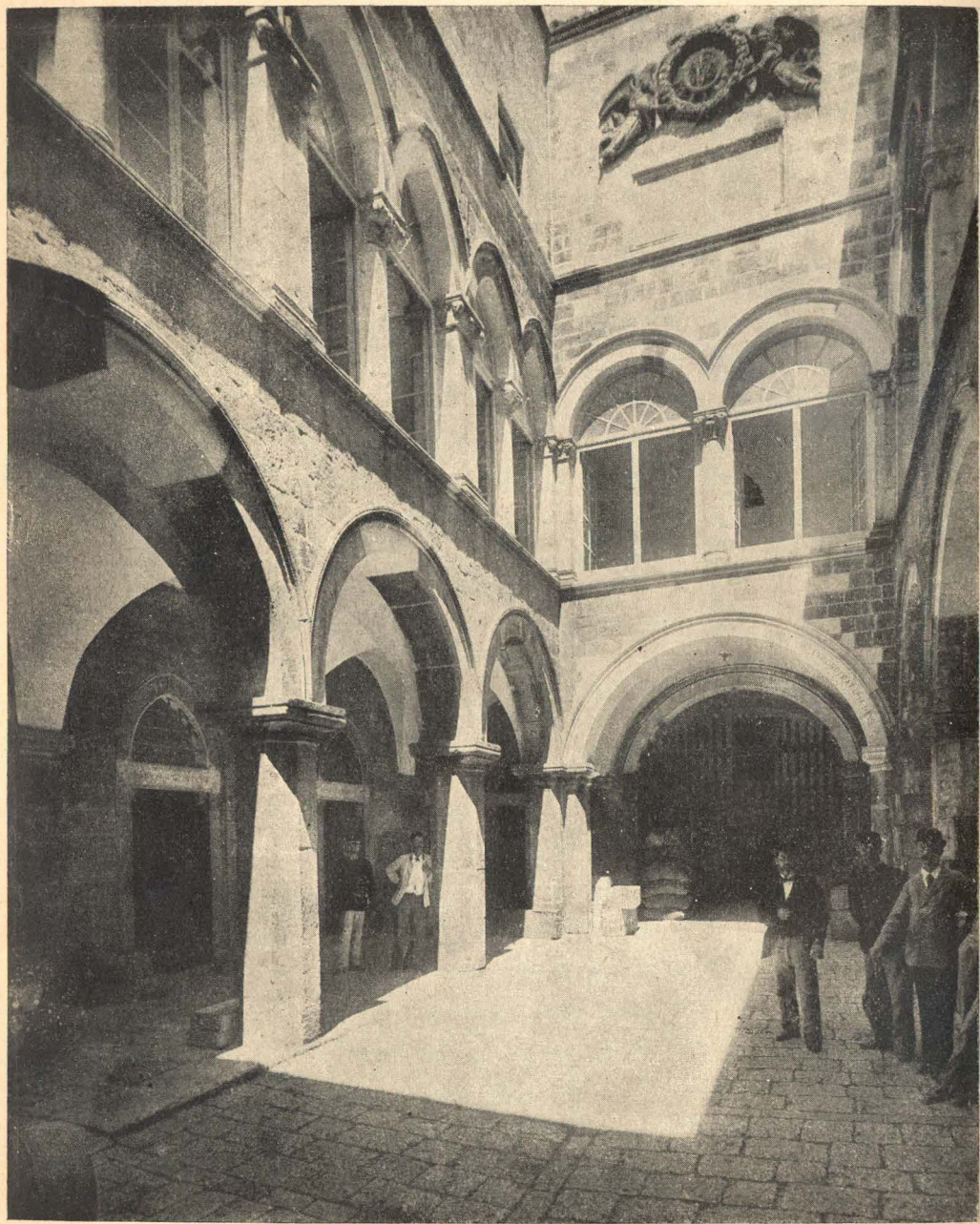
W. Kl. 3

Paskoje Milčević i Andrijičić;

DVORIŠTE DIVONE (Eitelberger)

Puskoje Mitićević i Andrijić.

Paskoje Miličević i Andrijići :

DVORIŠTE DIVONE